

„JÁTSSZUNK, MOZOGJUNK EGYÜTT!”

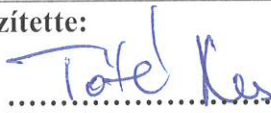

Budaörsi Csillagfűrt Óvoda

Pedagógiai Programja

2024.

Az intézmény OM azonosítója: 032755	Készítette: ..... Tóthné Nemes Zsuzsanna Igazgató Ph
Legitimációs eljárás	
A Pedagógiai Programot megismerte: ..... Német Nemzetiségi Önkormányzat képviselőjében Ph 	
Fenntartói jóváhagyás ..... A fenntartó képviselőjében Ph.	
A dokumentum jellege: Nyilvános Megtalálható az óvoda honlapján: csillagfurtoovoda20.wixsite.com/csillagfurtoovoda	
Hatályos: a kihirdetés napjától:	Érvényes: A kihirdetés napjától visszavonásig
Verziószám: 1/2024	Készült: 1 példány Iktatószám:

„A gyermek olyan, mint egy pillangó a szélben.

Néhány magasabbra tud repülni, mint mások,

de mindegyik a legjobb tudása szerint repül.

Miért is hasonlítanád össze őket?

Mindegyik más.

Mindegyik különleges.

Mindegyik gyönyörű.”

(ismeretlen szerző)

Tartalomjegyzék

Budaörsi Csillagfürt Óvoda Pedagógiai Programja	1
Legitimáció.....	1
- J. M. Schlatter -.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Tartalomjegyzék.....	4
Az óvoda jellemző adatai.....	7
Helyzetelemzés.....	8
Az óvoda bemutatása.....	8
Értékek.....	9
1. Bevezetés.....	10
2. Gyermekkép.....	11
3. Óvodakép.....	11
4. Az óvodai nevelés alapelvei, küldetésnyilatkozat	12
5. Az óvodai nevelés fő célja.....	13
6. Az óvoda általános feladatai.....	13
6. 1. Az egészséges életmódra nevelés.....	14
6. 1. 1. Testápolás.....	16
6. 1. 2. Öltözködés.....	17
6. 1. 3. Étkezés.....	17
6. 1. 4. Alvás, pihenés.....	18
6. 1. 5. Egészséges óvodai környezet kialakítása	18
6.1.6 Diabéteszes ellátás, allergiás gyerekek ellátása	
6. 2. Az érzelmi nevelés, erkölcsi nevelés és az értékorientált közösségi nevelés.....	19
6. 2. 2. Erkölcsi nevelés.....	20
6. 2. 3. A szocializálódás színterei.....	21
6. 3. Az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.....	22
6. 4. Az anyanyelvi nevelés	23
6. 4. 1. Logopédia	24
7. Az óvodai élet megszervezésének feltételei.....	25
7. 1. Személyi feltételek;	25
7. 2. Tárgyi feltételek, ...	24

7. 3. Az óvodai élet megszervezése	26
7. 3. 1. A nevelés tervezése	26
7. 3. 2. Napirend	27
7. 3. 3. A gyermekek fejlődésének nyomon követése	28
7. 3. 4. A pedagógiai program értékelése	28
7. 4. Az óvoda kapcsolatai	29
7. 4. 1. Az óvoda és család kapcsolata	29
7. 4. 2. Ünnepek, rendezvények	31
7. 4. 3. A bölcsőde és óvoda kapcsolata	31
7. 4. 4. Az óvoda - iskola kapcsolata	31
7. 4. 5. Kapcsolat a Pedagógiai Szakszolgálattal	33
7. 4. 6. Az óvoda és a gyermekorvos, védőnő kapcsolata	33
7. 4. 7. Az óvoda és a város többi óvodájának kapcsolata	34
7. 4. 8. Az óvoda és a köznevelési intézmények kapcsolata	34
7. 4. 9. Az óvoda külső kapcsolatai	31
8. Az óvodai élet tevékenységi formái	35
8. 1. A játék	35
8. 1. 1. A játék feltételrendszere	36
8. 1. 2. A játékidő	36
8. 1. 3. A játékeszközök	37
8. 1. 4. A gyermek játékának fejlődése és személyiségfejlesztő hatás	37
8. 2. Tevékenységekben megvalósuló tanulás	38
8. 4. Verselés, mesélés	43
8. 5. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	45
8. 6. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	46
8. 7. Mozgás	48
8.7.1. Mozgás szervezett formában	50
8.7.2. Mozgás szabadidőben	50
8.7.3. Mindennapos mozgás	51
8. 8. A külső világ tevékeny megismerésére nevelés	51

8. 8.1. Környezeti nevelés és hagyományápolás	51
8. 8.2. Környezetünk mennyiségi és formai összefüggései	53
8. 9. Munka jellegű tevékenységek.....	54
9. Gyermekvédelem.....	55
9.1. A gyermekvédelmi program feladatai:	56
9.2. A szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek.....	56
9. 3. Az egyéni bánásmódot kiemelten igénylő gyermekek nevelési, fejlesztési feladatai:.....	58
9. 4. Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelési, fejlesztési feladatai	58
9. 5 Fejlesztő pedagógiai munka	60
9.6 Tehetség gondozás.....	
10. Munkaközösségek.....	
11. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére.....	70
Német nemzetiségi nyelvi program	72
1. Óvodánk meghatározása	72
2. Nyelvi programunk célja, feladatai	72
2.1. Német nyelvi nevelésünk célja:	72
2. 2. Német nyelvi nevelésünk feladatai:	73
3. Az óvodai nevelés megszervezése.....	73
.....	
.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
4. Az óvodai élet tevékenységi formái.....	73
4.1. A játék.....	73
4.2. Vers, mese.....	74
4.3. Ének-zene	74
4. 4. A mozgás.....	75
4.5. A külvilág tevékeny megismerése - nyelvgyakorlás.....	75
4.6. Munka jellegű tevékenységek.....	76
5. Ünnepeink, nemzetiségi hagyományaink.....	77
6. Partnerkapcsolatok.....	77
6.1. Kapcsolat a szülőkkel	77
6.2. Kapcsolat az iskolákkal.....	78
6.3. Kapcsolat német nemzetiségi intézményekkel.....	78
7. A gyermek fejlődésének nyomon követése	78

8. A pedagógiai program értékelése.....	78
9 A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	78
Felhasznált irodalom.....	80

Az óvoda jellemző adatai

<i>Az óvoda hivatalos megnevezése:</i>	Budaörsi Csillagfürt Óvoda
<i>Az óvoda címe telefonszáma:</i>	2040 Budaörs, Ifjúság u. 8. Tel.: (23) 421-971
<i>Az óvoda fenntartója:</i>	Budaörs Város Önkormányzata
<i>A fenntartó címe, telefonszáma:</i>	2040 Budaörs, Szabadság u. 134. Tel.: (23) 420-088
<i>Az óvoda alapító okiratának száma:</i>	XV/28-3/2024
<i>Az engedélyező szerv neve:</i>	Budaörs Város Önkormányzata
<i>Az óvoda alaptevékenysége:</i>	Három éves kortól az iskolába lépésig gyermekek óvodai nevelése, gondozása, iskolai életmódra való felkészítése. Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése, ellátása a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján, sajátos nevelési igényű (beszéd fogyatékos, hallássérült, a pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott) gyermekek integrált nevelése Nemzeti és etnikai kisebbségi óvodai nevelés, ellátás.
<i>A program benyújtója:</i>	Tóthné Nemes Zsuzsanna Igazgató és a Budaörsi Csillagfürt Óvoda nevelőtestülete

Helyzetelemzés

Az óvoda bemutatása

Óvodánk 1976-ban épült lakótelepi óvoda. 2016-ban az épület teljes felújítása megtörtént. Korszerű, jól felszerelt intézményünk mellett 2020-ban az udvar is megújult, új játékeszközöket és burkolatot kapott.

Az intézmény kétszintes, hat csoportszobával és az alapellátáshoz szükséges felszereltséggel és kiszolgáló helyiségekkel rendelkezik. Mindkét szinten három foglalkoztató, és hozzá tartozó három mosdóhelyiség és öltöző van. A földszinten logopédiai szoba, az emeleten két fejlesztő szoba található. Óvodánk tornaszobája 200 m², a mászófalunk az emeleti hallban található.

Óvodánk udvarán játszószerkek, valamint a változatos felületű (gumi, pázsit stb.) területek biztosítják egész évben a gyermekek mozgásigényének kielégítését és lehetőséget szolgáltatnak a gyermekek mozgásfejlesztéséhez. Kettő párákapu áll a gyermekek rendelkezésére a meleg nyári napokban. Csoportjaink külön fedett homokozóban építhetik váraikat. A kialakított közlekedési területen kerékpárokkal, rollerekkel, triciklikkel gyakorolhatják és sajátíthatják el a játék közben a közlekedés alapszabályait. Süllyesztett trambulín, fészekhinták, rugós hinták mind a gyermekek tartalmas udvari életét színesítik.

Óvodánkban nagy hangsúlyt fektetünk a megújuló energiaforrások használatára (napkollektorok, energiatakarékos világítás, víztakarékos csaptelepek, mosdók). A hulladékot szelektíven gyűjtjük, csoport és óvoda szinten. Az újrahasznosítás megjelenik a csoportok projektjeiben, mindennapjaiban.

Óvodai férőhelyünk 150 fő gyermek befogadására alkalmas. Óvodásaink a lakótelepről és a közeli családi házakból járnak intézményünkbe. Gyermekeink egy része a német nemzetiségi identitást megőrizni kívánó családokból érkezik hozzánk. Ezt az igényt elégítjük ki a nemzetiségi nevelést biztosító csoportok szervezésével, a gyermekek jelentkezési számától és a személyi feltételektől függően. A napi életet átszövő németül folyó játékszituációk, nyelvi gyakorlatok stb. kötetlenségük nélkül fogva jól illeszkednek a pedagógiai szabadságot, önállóságot biztosító óvodai nevelési programunkba.

Az étkezést a Herman Ottó Általános Iskolában működő „Julienne Kft” főzőkonyhája biztosítja.

Értékek

Az óvodai nevelésünk alapja a meleg, szeretetteljes, családi légkör, mely jelentősen hozzájárul a gyermekek önmagukhoz és életkorukhoz mért legoptimálisabb testi, értelmi és érzelmi fejlődéséhez.

A Pedagógiai Program alapján, módszertani szabadságunkat megtartva neveljük, fejlesztjük a gyermekeket. Megismerjük személyiségüket, gondolkodásmódjukat, adottságaikat. Mindezeket figyelembe véve a gyermeki individuum demokratikus szellemben történő kibontakoztatására törekszünk.

Alapvető követelményünk a gyermek emberi méltóságának, jogainak biztosítása az óvodai nevelés teljes eszközrendszerével, a játékkal, a munkával és a „tanulással” egyaránt. Az óvodáskorú gyermekek „tanulásának” gyökere az utánpótlás, ezért elengedhetetlen a példamutató óvónői modell, mely hatással van a családi nevelésre is.

Az alkalmazott pedagógiai módszerekkel biztosítjuk a gyermekek optimális fejlődésének feltételeit, személyiségükhöz igazodva. Hozzásegítjük őket a zökkenőmentes iskolai beilleszkedéshez s mindeközben figyelünk arra, hogy megőrizhessék boldog gyermekkorukat.

Hozzájárulunk a német nemzetiség kultúrájának ápolásához, megőrzéséhez.

Az óvodai nevelés pedagógiai alapelveinek meghatározásánál abból indultunk ki, hogy:

- az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.
- a gyermeket – mint fejlődő személyiséget – szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg;
- a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet játszanak.

1. Bevezetés

Óvodai programunk alapelve, hogy óvodás korban a legfontosabb a játék. Programunk az ismeretek elsajátítását a játékba és a mozgásba építi be. A gyermek „világmegismerése” elsősorban érzékszervi-mozgásos és játékos úton történik. A gyermek mozgása és játéka személyiségfejlődésének alapja.

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék a gyermek elemi szükséglete: a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait a játékban tagolja, ezáltal válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, kreativitásukat fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

Az óvodáskorú gyermek életeleme a mozgás. A kötetlen mozgások gyakorlására, a mozgásigény teljes kielégítésére a legtöbb gyermeknek ma már nincs lehetősége a családban (különösen a lakótelepi lakásokban), ezért az óvodában létfontosságú a teljes szabad és szervezett mozgás biztosítása.

A rendszeres mozgás kedvezően befolyásolja az egész szervezet növekedését, hozzájárul a légző- és keringési rendszer megfelelő működéséhez, a csont és izomrendszer teherbíró képességének növeléséhez, valamint a szervezet biológiai egyensúlyának fenntartásához.

A mozgáskultúra fejlesztése mellett segíti a térben és időben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntési kompetenciát, fejleszti az alkalmazkodás képességét is. Támazkodik, illetve előkészíti a vizuális-, matematikai-, zenei-, és környezet megismerésére történő nevelés fontos, kapcsolódó feladatait.

A fejlesztés valóságos eredményességére törekszünk, figyelembe vesszük az adott életkorhoz illő testi-lelki-szellemi harmónia megteremtését, biztosítjuk az egyént jellemző tulajdonságok kibontakoztatását és megerősítését. Aki óvodásként egészséges környezetben él, sokat és szabadon mozog, egész nap játszik, az egyéni adottságaitól függően 6-7 éves korára alkalmassá válik az eredményes iskolakezdésre.

2. Gyermekkép

Az óvodánkba járó gyermekek fejlődő személyiségek, - fejlődésüket genetikai adottságok, az éres sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. Az óvodában eltöltött évek elősegítik a gyermekek egészséges személyiségfejlődésének kibontakoztatását, az értelmi és érzelmi intelligenciájuk fejlődését.

Az óvodás évek alatt minden gyermeket személyiségének, képességeinek megfelelő, egyéni bánásmódban és fejlesztésben részesítünk. Biztosítjuk minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek, erősségei fejlődjenek. Nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Nevelőmunkánk eredményeképpen szeretnénk elérni, hogy személyiségükbe beépüljenek a pedagógusok által közvetített értékek és vidám, pozitív gondolkodású, kreatív, önbizalommal rendelkező gyermekekké váljanak, Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik jól érzik magukat a saját bőrükben, elfogadják önmagukat és adottságaiknak, személyiségüknek megfelelően küzdenek a céljaikért.

3. Óvodakép

Az óvoda épületének nagysága, területi elhelyezkedése, színvonalas munkánk vonzóvá tette a szülők körében intézményünket. A német nemzetiségi nevelés is hozzájárul óvodánk hírnevének növeléséhez. Ragaszkodunk elveinkhez és értékeinkhez, hiszen eredményes munkánk gyümölcse értékeinkben gyökeredzik.

A jövőben is legfontosabb számunkra a gyermekek szeretete, a családokkal kialakított jó kapcsolat, valamint a gyermek és felnőtt személyiségének tiszteletben tartása. Hivatásunkat jó munkahelyi légkörben kívánjuk gyakorolni.

Hagyományainkat a jövőben is ápoljuk, ezzel is gazdagítjuk gyermekeink és családjaink élményvilágát és kultúráját.

A német nemzetiséghez tartozó gyermekek számára biztosítjuk a kultúrájuk megőrzését, ápolását, erősítését, valamint a nyelv átörökítését.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok számára biztosítjuk kultúrájuk megőrzését, ápolását és elősegítjük multikulturális nevelésen alapuló, társadalmi integrációjukat.

A továbbiakban is fontosnak tartjuk, hogy a szülők körében kivívott elismertségünket megőrizzük és fejlesszük.

Munkánk megújulása, színesebbé tétele érdekében munkaközösségeket hoztunk létre.

Küldetésnyilatkozat

Óvodánkban a gyermekeket leghatékonyabban olyan közegben tudjuk nevelni, melyben mindannyian jól érezzük magunkat. Az esztétikus környezet, a jó eszközellátottság lehetővé teszi a családi légkörben folyó nevelést, mely alapja az egyéni képességek megfelelő ütemű fejlődésének. Hisszük, hogy tudásunk legjavát adva, szeretetünk és gondoskodásunk által boldog gyermekkort biztosíthatunk óvodásaink számára!

4. Az óvodai nevelés alapelvei

- A fenntartói elvárásoknak megfelelően, óvodapedagógusaink az intézmény céljaival azonosulva, képességeiknek megfelelően, szakmai önállóságukat megtartva valósítják meg nevelési céljainkat.
- Az általános pedagógiai célrendszer figyelembevételével határozzuk meg az egyéni szükségletekhez igazodó fejlesztési célokat.
- Pedagógiai céljaink összhangban állnak az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjával és az óvoda pedagógiai programjának célrendszerével.
- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvoda kiegészítő szerepet játszik.
- A gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak, esetleges eltérő fejlődési ütemének szem előtt tartásával, és az érési folyamatokhoz illeszkedő tapasztalatszerzéssel biztosítjuk az éppen fejlődő szomatikus és pszichés funkciók kibontakozását. Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedések a gyermek személyiségéhez igazodnak.

- Óvodánkban a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.
- Napi és hetirendünk harmonikusan alkalmazkodik a különböző tevékenységekhez, valamint a gyermek egyéni szükségleteihez a játék kitüntetett szerepére építve.
- Az óvodapedagógus minden gyermek számára feltétel nélküli példakép. A gyermek szociális tanulásának legfőbb eszköze az utánzás, a felnőtt viselkedésének érzelmi indíttatásból fakadó átvétele. Ezért fontos az óvodapedagógus példamutató magatartása, viselkedése, modell-alkotása.
- Tudatosan és tervszerűen felépített, a gyermeki kíváncsiságra és érdeklődésre támaszkodó, sokoldalú tevékenységet biztosítunk, amely lehetőséget ad a gyermeki felfedezésre, megtapasztalásra, alkotó-kreatív megnyilvánulásokra.
- Az óvodáskorú gyermek értelmi fejlődésének alapvető sajátossága közé tartozik az észlelésen és az érzékelésen alapuló képességek intenzív fejlődése. Olyan helyzeteket teremtünk, amelyben a gyermek az őt körülvevő világot meg tudja ismerni, érzékszervei által be tudja fogadni.
- Az óvodáskorú gyermekek kíváncsisága és felfedezési vágya aktív szerepet játszik az értelmi fejlődésükben, amelyet játékos és tapasztalati tanulási tevékenységekkel segítünk támogatni és fejleszteni.
- Munkánk során figyelembe vesszük a gyermekek és a gyermekközösségek eltérő kulturális, illetve társadalmi háttéréből adódó sajátosságait.
- Értékközvetítő tevékenységünk tudatos. Együttműködésünket altruizmus, nyitottság, társadalmi érzékenység, más kultúrák elfogadása jellemzi.

5. Az óvodai nevelés fő célja

- Érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése.
- Az óvodások sokoldalú, harmonikus személyiségfejlődésének biztosítása a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő- változatos tevékenységeken keresztül.
- A gyermek testi-lelki szükségleteinek kielégítése a játék és a mozgás elsődleges szerepének hangsúlyozásával.

- A gyermek alapvető jogainak, autonómiájának, emberi méltóságának tiszteletben tartása.
- Az egyenlő hozzáférés biztosítása.

6. Az óvoda általános feladatai

„Játék és mozgás” programunkban az alappeladatok a következők:

1. Az egészséges életmódra nevelés
2. Az érzelmi nevelés, erkölcsi nevelés, és az értékorientált közösségi nevelés
3. Anyanyelvi- és értelmi fejlesztés, nevelés

6. 1. Az egészséges életmódra nevelés

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja az óvodai nevelés alapvető feladatának a gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítését jelöli meg. Az egészséges életmódra nevelés így válik az óvoda megalapozó jellegű, immanens (minden nevelési mozzanatban jelenlévő) feladatává.

Az óvodai nevelési program általános nevelési feltételei közé az alábbi egészségfejlesztő tevékenységek sorolandók:

- a testi egészség (gondozás, ápolás, edzés, mozgásfejlesztés),
- lelki egészség (értelmi fejlesztés, érzelmi biztonság nyújtása),
- a szociális kapcsolatok harmóniája (közösségi élet, segítség stb.),
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettségi tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása,
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása,

- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása, a fenntarthatósághoz kapcsolódó szokások kialakítása,
- megfelelő szakemberek bevonásával, a szülővel, pedagógussal együttműködve, speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki, nevelési feladatok ellátása.
- Az egészség a szomatikus (testi), mentális (lelki), szociális jólét állapota, a szervezet funkciójának egyensúlya. Ezt az állapotot külső- és belső tényezők határozzák meg.
- Óvodánk nevelési programjában kiemelt célunk kapcsán a mozgás, a mozgásos játékok napi szintű alkalmazásával támogatjuk az egészség és az egészséges életmód kialakulását, megőrzését.

Külső tényező:

- a gyermek környezete

Belső tényezők:

- a gyermek alkati adottságai
- szerzett tudása
- tapasztalatai

A holisztikus egészség szemléletünk és óvodapedagógiai gyakorlatunk azt bizonyítja, hogy az értelmi fejlesztés és a szociális kapcsolattartás fejlesztése ugyancsak egészségvédő, lelki egészségvédő feladata minden óvónőnek.

Kiemelt jelentőségű a gyermek testi gondozása, testi szükségleteinek kielégítése, és a testi épségének védelme. Ez alapvető óvónői feladat, mely során figyelembe vesszük a gyermek egyéni sajátosságait, fejlettségi szintjét. Testápolás, öltözködés, étkezés, önkiszolgálás közben természetes módon fejlődik és fejleszthető a gyermek.

Az óvodai élet minden fázisában a kisgyermek mozgásigényének kielégítése, harmonikus, összerendezett mozgásainak fejlesztése az egyik fő célunk.

Az egészséges életmód alakításának feltétele az egészséges környezet biztosítása. A tárgyi környezet nem önmagában képezi az óvoda gyermek környezetét. Igen jelentős környezeti tényezőt alkotnak a gyermeket körülvevő személyek, a szociális környezet.

Célunk a gyermek egészséges életvitelének kialakítása, amely által kialakul a gyermek igénye a személyi és környezeti higiéniára, a mozgásos életmódra, az egészséges táplálkozásra és kulturált étkezésre, az egészséget károsító magatartásformák elkerülésére.

A megvalósítás feladatai:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése,
- harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése, (mindennapos testnevelés)
- a gyermek testi képességeinek fejlesztése,
- a gyermek egészségének védelme, edzése (ha szükséges, megfelelő szakemberek bevonásával, speciális, prevenciós, korrekciós feladatok ellátása),
- az egészséges, biztonságos környezet fenntartása,
- az egészséges életmód, a testápolás, az egészség megőrzés szokásainak alakítása,
- baleset megelőzés.
- Szülők megszólítása, bevonása programjainkba, az egészséges életmódra való figyelemfelhívás a mindennapokban.

6. 1. 1. Testápolás

Célunk, hogy a gyermek alapvető egészségügyi szokásai megalapozódjanak, valamint kialakuljon tisztaságigénye, a személyi és környezeti higiéniával szemben egyaránt.

A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodjanak, fésülködjenek. Zsebkeendőjüket önállóan használják.

Járványhelyzetben kiemelt figyelmet fordítunk a kézfertőtlenítő használatára, a tisztálkodó eszközök rendszeres, gyakori fertőtlenítésére.

Óvodánkban minden korcsoport saját mosdóval rendelkezik. A testápolással kapcsolatos teendők elvégzése kezdetben bemutatással, magyarázattal történik. Később a nagyobb korcsoportokban önálló feladatvégzésre ösztönözzük a gyermeket.

6. 2. Az érzelmi nevelés, erkölcsi nevelés és az értékorientált közösségi nevelés

6. 2. 1. Az érzelmi nevelés

Célunk, a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport szokásai és normái alapján.

Óvodás korban a kisgyermek legfőbb igénye az érzelmi biztonságának megteremtése. Viselkedésében, cselekvésében érzelmei dominálnak. Fejlesztőmunkánk kulcsszava a gyermek érzelmeinek mozgósítása. A nevelési helyzetekben fontos a gyermekben az összpontosításra, erőfeszítésre való képesség mellett a jó megoldásra ösztönző belső igény, belső motiváció (igénynívó). Kiemelt jelentőségű az érzelmi átélés, az érzelmek felismerésének és saját érzelmeik pontos kifejezésének fejlesztése, az érzelmek feletti, az életkorban elvárható kontroll erősítése.

Feladatunk az erkölcsi értékek alakítása, a jó-rossz felismerése, az őszinteség, igazmondás, felelősségvállalás, a gyengébb védelme, segítése, a különbözőségek elfogadása és tisztelete.

Óvodáskor végére az érzelmi szinkretizmust felváltja az értelmi szinkretizmus, a gyermek szemlélete realisabbá válik, magatartásában is megjelennek a belátáson alapuló megnyilvánulások, érzelmi élete kiegyensúlyozottabb lesz, ahogy bővülnek tapasztalatai.

Az érzelmi támaszt nyújtó pozitív nevelői attitűd hatására fejlődnek ki a gyermekben a szociális, erkölcsi, esztétikai és intellektuális érzelmek. Megerősödik empátiás készsége, az érzelmek felismerése, saját érzelmeinek kifejezése, frusztrációtűrő képessége. Fejlődik érzelmi intelligenciája. A gyermeki magatartás szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése.

A gyermek óvodapedagógushoz és dajkához való pozitív érzelmi kötődése, az együtt rácsodálkozás, megfigyelés, felfedezés fejleszti igazán a szociális és tárgyi környezet iránti kíváncsiságát, érzékenységét, ösztönzést ad a szűkebb és tágabb környezet megismerésére, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja.

A csoportban az óvónő úgy alakítja a gyermekközösséget, hogy egymást elfogadják, a személyiségüket tiszteletben tartva, teret engedve a gyerekek érvényesítő és önkifejező törekvéseinek, kompetenciájának.

A gyermek interperszonális kapcsolataiban (gyermek-felnőtt, gyermek-gyermek kapcsolatok) alkalmassá válik a kooperációra, együttműködésre.

6. 2. 2. *Erkölcsei nevelés*

Célunk: elősegíteni a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint pl.: együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) fejlődését, szokás- és normarendszerének megalapozása.

Fontos, hogy szülőként és nevelőként is megbízható értékeket közvetítsünk gyermekeink felé. Az óvodás korú gyermekek különösen fogékonyak a látott példák befogadására, utánzására. Az, amit hét éves korukig látnak, meghatározóan hat a későbbi életükre.

Az alábbi öt alapértéket a demokrácia alappilléreinek tekintjük:

- az igazság,
- a helyes viselkedés,
- a békés együttélés,
- a szeretet,
- az erőszakmentesség.

A fenti öt érték erkölcsi szükséglet, mely gyermekekre, felnőttekre egyaránt vonatkozik. A gyermekek az értékeket nem beszéd, hanem cselekvés által, szituációkban ismerik meg, s ez által válik majd életük részévé. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvoda valamennyi dolgozójának kommunikációja, bánásmódja, viselkedése modell értékű szerepet tölt be.

Óvodánk a gyermekek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermekeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz és családhoz való kötődés, a hazaszeretet, nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek megismerésének alapja. Kirándulásaink során a gyermek rácsodálkozhat a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó szépre és jóra, mindazok megbecsülésére.

6. 1. 2. Öltözködés

Célunk annak tudatosítása a gyermekben, hogy az öltözködés a test védelmét szolgálja az időjárás változásaival szemben, valamint önállóságának és izlésvilágának megalapozása is fontos szerepet kap.

Önállóan öltözködjének, cipőfűzőjüket be tudják kötni, vegyék észre, ha melegük van, vagy fájnak. A ruhájukat esztétikusan, összehajtva a helyére tegyék.

Óvodás csoportjaink külön öltözőben öltöznek. Biztosítjuk a gyermekeknek a jellel ellátott öltözőszekrényt, melyben saját ruhájukat és cipőjüket tárolják.

Az öltözködés sorrendjéről tapasztalatokat szerez a gyermek, melyet az óvónő magyarázata, útbaigazítása kísér. Ezen alkalmak lehetőséget biztosítanak arra, hogy megismerje testrészeit, a testsémájáról képet kapjon.

6. 1. 3. Étkezés

Célunk a kulturált étkezési szokások kialakítása. Készségszinten használják az evőeszközöket, önállóan el tudják dönteni, hogy mennyi ételt fogyasztanak.

A gyermekek naponta háromszor étkeznek (tízórai, ebéd, uzsonna), a tízórai és az uzsonna középső csoporttól folyamatos étkeztetéssel zajlik. A csoporton belüli étkezési szokásokat a csoportos óvónők alakítják ki.

Megfelelő méretű evőeszközöket biztosítunk a gyermekek számára. Megtanítjuk, és az évek folyamán finomítjuk a tárgyak fogásmódját (kanál, villa, kés, kancsó).

Az ételek tálalásánál figyelembe vesszük a gyermekek igényeit. Annyi ételt kapnak, amennyi jólesik nekik, és el tudnak fogyasztani. Az étkezést nem erőltetjük, a szülőkkel konzultálunk a gyermekük étkezési szokásairól, ha szükséges.

Feladataink közé tartozik az egészséges táplálkozási szokások kialakítása. A csoportokon belül lehetőséget biztosítunk zöldségek, gyümölcsök, magvak fogyasztására.

Óvodánkban lehetőséget biztosítunk az ételallergiás gyermek étkezésére is.

6. 1. 4. Alvás, pihenés

Célunk, hogy a gyermek nyugodt körülmények között, zavartalanul pihenjen alvásidőben.

Pihenésre, alvásra szüksége van a gyermek szervezetének. Óvodánkban nyugodt körülményeket teremtünk ehhez (mese, simogatás, ének, besötétítés). A csoportszobát lefekvés előtt jól kiszellőztetjük. Az óvónő ügyel arra, hogy az ébren lévő gyerekek ne zavarják meg alvó társaikat. A gyerek tekintettel van társa személyére és megtanul alkalmazkodni a másikhöz. A besötétített csoportszoba lehetőséget ad az idegrendszer és a szervezet számára a pihenésre.

Minden gyermek az óvoda által biztosított, megfelelő fekvőfelületű ágyon, jellel ellátott ágyneműben alszik, pihen. Alvás előtt önállóan leveszik magukról a fölösleges ruhaneműt, magukhoz vehetik kedvenc alvó játékaikat.

6. 1. 5. Egészséges óvodai környezet kialakítása

Az óvodai környezet feltételei nagyban befolyásolják a gondozás hatékonyságát. Az egészséges környezet kialakításában és megőrzésében a gyermek is tevékenyen részt vesz.

Fontos:

- a környezet tisztántartása, portalanítása, szükség szerinti fertőtlenítése;
- tevékenységek a szabad levegőn;
- naponta többszöri szellőztetés, folyamatos levegőcsere;
- a helyiségekben minél több zöld növény elhelyezése és gondozása;
- megfelelő páratartalom biztosítása párasító eszközökkel;
- a ritkán előforduló betegségek feltérképezése (allergia, asztma, cukorbetegség, Krupp);

A gyermek testi épségének védelmében, és a baleset-megelőzés érdekében az eszközöket, használati tárgyakat rendszeresen ellenőrizzük, karbantartjuk, a hibaforrásokat megszüntetjük. Tájékoztatást adunk a gyerekeknek, életkori sajátosságaiknak megfelelően az előforduló veszélyhelyzetekről, melyről jegyzőkönyvet is készítünk.

A levegő, víz, napfény együttes hatása biztosítja a gyermek edzettségét, egészségét. Sok időt töltünk a szabadban az időjárásnak megfelelő ruházatban.

A helyes viselkedés alapja az udvarias magatartás. Kiemelten fontosnak érezzük ennek megtanítását, betartatását. A nem kívánt magatartási megnyilvánulásokat határozottan és következetesen elutasítjuk.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint együttműködünk a jogszabályokban meghatározott, speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Alapelveink:

- egymás tisztelete, elfogadása,
- a különbözőségek elfogadása, tisztelete,
- a lányok, gyengébbek védelme,
- tolerancia, türelem, empátia,
- elegendő figyelem minden gyermekre.

Az óvodapedagógus feladata, hogy pozitív megerősítéssel járuljon hozzá a gyermek egészséges személyiségének fejlődéséhez.

6. 2. 3. A szocializálódás színterei

6. 2. 3. 1. A befogadás időszaka

Célunk, hogy a gyermek szívesen járjon óvodába, elfogadja a kialakított szokásokat, bizalommal forduljon nevelőjéhez.

Az óvodakezdés első benyomásai egy életre szóló élményt adnak, melyek meghatározzák a gyermek óvodához fűződő viszonyát, és a létrejövő kapcsolat minőségét.

Az óvodába felvételt nyert gyermeknek és a szülőjének lehetőséget biztosítunk arra, hogy betekintést nyerjenek óvodai életünkbe. Igény szerint, előzetes időpont egyeztetés után megismerkedhetnek a csoportszobával, a gyermek leendő óvónőjével és dajkájával.

A szülők az első szülői értekezleten kapnak tájékoztatást a csoporton belüli beszoktatás módjáról. Megbeszéljük a beszoktatás kezdési időpontját, figyelembe véve a szülők kéréseit. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy a szülő gyermekével együtt részt vehessen az első pár napban az óvoda délelőtti tevékenységeiben, ezzel is biztosítva a gyermek igényeihez igazított fokozatos, lépcsőzetes beszoktatást.

6. 2. 3. 2. Együttlét a mindennapokban

Célunk, hogy a gyermek megtalálja a helyét és érezze jól magát a csoportban.

Óvodánkban, érzelmi biztonságban, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkörben neveljük a gyerekeket. A mindennapi tevékenységek során a gyermek megtalálja helyét a csoportban. A közös élmények hatására egyre magasabb szintre emelkedik szociális viselkedése. Megalapozódik a társas együttélés szabályainak szokás- és normarendszere. A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő tevékenységek gyakorlása, mely által a gyermek tapasztalatot szerezhet az interperszonális kapcsolatokról.

6. 3. Az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása

Célunk, a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése és ezek gyakorlása tevékenységekben és élethelyzetekben, valamint az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és kreativitás fejlesztése.

A játékon és a mozgáson keresztül lehetőség nyílik a változatos cselekvésen alapuló, spontán és tervezetten szerzett tapasztalatszerzésre, ismereteinek rendszerezésére, bővítésére, azok különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlására, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség) fejlesztésére. Az érzelem a gyermeki érdeklődés egyik mozgatóereje. A mozgás által szerzett tapasztalat a gyermeket cselekvésre készíteti. Ezeknek az érzékszervi mozgásos sémáknak tapasztalatai indítják el a tanulás folyamatát.

A játék által kínált lehetőségekben fejlődik a gyermekek képzeletvilága, fantáziája. Tapasztalati úton megismeri az őt körülvevő világot.

A csoportban közösen szervezett beszélgetések és a problémák megoldása fejleszti a gyermek kifejező- és problémamegoldó képességét.

Feladatunk, a tapasztalatszerzési folyamat olyan mérvű megszervezése, mely alapul veszi az óvodáskorú gyermek életkori sajátosságait, és ezen belül alkalmazkodik a gyerekek közötti különbségekhez is. A módszereket az aktuális tevékenységi forma sajátosságainak, céljainak, és a gyermekek fejlettségének megfelelően alkalmazzuk.

Az ismeretszerzés mindvégig játékos marad, cselekvésre, szemléletes helyzetekben szerzett konkrét tapasztalatokra épül. A játékosság forrása lehet az eszköz, az eljárás, a

módszer. Az alkalmazott pedagógiai módszerek a kompetenciafejlesztést támogatják. Törekszünk arra, hogy minden gyermeket önmagához mértén sikerélményhez juttassunk. Alkalmazzuk a gyermekcsoportoknak, különleges bánásmódot igénylőknek megfelelő, változatos módszereket.

Fontos, hogy a csoportszoba áttekinthető legyen. Az eszközök megválasztásakor szempontunk az esztétikusság, szemléletesség, az életkori sajátosságokhoz való alkalmazkodás, a konkrét célokkal és feladatokkal egyeztethető választás.

Az óvodapedagógus pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását. Használjuk a modern információ feldolgozási eszközeit, példát mutatunk az infokommunikációs eszközök óvodában indokolt alkalmazására.

6. 4. Az anyanyelvi nevelés

Célunk, a gyermek életkori, valamint egyéni sajátosságainak figyelembevételével a beszédfejlődésének elősegítése.

Az anyanyelv használata végig kíséri a gyerek valamennyi tevékenységformáját, szóbeli megnyilvánulásait, valamint az óvónő és a gyermek kapcsolatát.

A gyermekek az utánpótlás révén elsősorban a szóbeli kommunikáció elemeit sajátítják el, ami segíti őket abban, hogy később kialakítsák az önálló beszéd hangzásbeli szerkezetét.

Ezért lényeges a környezet példamutatóan helyes és szép beszéde. Beszédünk követésre méltó, nyelvhasználatunk kifogástalan, mondat szerkesztésünk egyszerű, de változatos. Törekszünk a szemléletességre, játékosságra.

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére nagy figyelmet fordítunk.

A gyermek beszédfejllettségének egyik mutatója, hogy mennyire fejezi ki magát a helyzetnek megfelelően. Párbeszédes helyzetekben felmérjük a gyerekek beszédfejllettségét. Az anyanyelvi neveléskor figyelembe vesszük a gyerekek életkori, valamint egyéni sajátosságait. Törekedünk a gyerekek szókincsét bővíteni új fogalmakkal, kifejezésekkel. Szükség szerint a logopédus munkájára támaszkodunk.

A nap folyamán anyanyelvi játékokat is játszunk a gyerekekkel. Így további motivációt kapnak a beszédre. A hallás, beszédhallás fejlesztését célozzák a hangfelismerési, differenciálási gyakorlatok.

A MESE-ZENE program segítségével - amely gyermekközpontú, játékos, élményszerű, zenével, mozgással, mesével átszőtt tevékenységek rendszere - olyan kompetenciákat tudunk kialakítani az iskolába készülő nagycsoportosainkban, amelyek a majdani olvasás gördülékeny elsajátítását biztosítják minden gyermek számára. Az óvodapedagógusok a kidolgozott módszertani elvek alapján, konkrét játékleírások és mesék segítségével érzékenyítik a gyermekeket a beszédhangok észlelésére.

A drámajáték sokoldalúan fejleszti a gyerekek személyiségét, önismeretüket, társas kapcsolataikat, kommunikációs képességeiket, szókincsüket. Óvodánkban a drámapedagógus szakvézettséggel rendelkező kollégák a játékokat beépítik csoportjuk mindennapi életébe.

6. 4. 1. Logopédia

A beszédzavarok és beszédhibák megszüntetése a logopédia feladata, melyet az óvodában utazó logopédus végez.

Minden nevelési év elején megtörténik a nagycsoportos (tanköteles) gyermekek logopédiai szűrése, beszédállapot és részképességek felmérése. A szűrések eredménye alapján kerülnek be a gyerekek a logopédiai csoportba.

Fontos, hogy az iskolába lépő gyermeknek ne legyenek beszédhibái, mert azok károsan befolyásolják az olvasás- és írástanulást. A beszédnek két oldala van, a beszédprodukció és beszédészlelés. E két folyamat egymásra feltételezve és támogatva fejlődik a nyelvelsajátítás során. Bármelyik sérülése később zavart okozhat az olvasás és írástanulásnál.

Beiskolázás előtt diszlexia veszélyeztetettségről szűrővizsgálat készül.

A Pedagógiai Szakszolgálat, illetve beszédvizsgáló által kiállított szakvélemény alapján minden fiatalabb (középső vagy kiscsoportos) gyermek is jogosult ellátásra (pl. megkésett beszédfejlődés, diszfázia).

7. Az óvodai élet megszervezésének feltételei

7. 1. Személyi feltételek:

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus. Elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermekek számára. Az óvodapedagógusok, és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak (dajkák) összehangolt munkája hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez.

Óvodánk hangsúlyt fektet arra, hogy megfelelő végzettségű szakemberek vegyenek részt a nevelő munkában. Több pedagógusunk az alapképzettségen túl szakvizsgával is rendelkezik, mely a szakmai munka színvonalát emeli. Az óvodapedagógusok munkáját segítő szakemberek és pedagógiai asszisztensek is támogatják (fejlesztőpedagógus, logopédus, gyógytestnevelő).

Az intézményvezető munkáját az óvodatitkár segíti. Technikai dolgozók is részt vesznek az óvodai élet hatékony biztosításában (konyhai dolgozó, kertész, karbantartó).

7. 2. Tárgyi feltételek:

Az óvodánk rendelkezik a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épülete, udvara, berendezései a gyermekek biztonságát, kényelmét szolgálják, megfelel változó testméretüknek, biztosítja egészségük megőrzését, fejlődését. Eszközeink lehetővé teszik a mozgás- és játékgigényük kielégítését. A gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vesszük körül.

Az emeleti hallban mászófal kialakításával, tornateremi foglalkozásokkal, változatos eszközökkel, valamint az udvari játékok sokszínű kínálatával támogatjuk a mozgáskedv felkeltését, a gyermekek mozgásigényének kielégítését. Az óvoda megfelelő munkakörnyezetet biztosít az óvodai munkatársaknak (tornaterem, fejlesztő-, logopédiai-, és nevelői szoba, irodák, öltöző, mosdók). A földszinti és emeleti hallban lehetőséget teremtünk a szülők fogadására.

Óvodánkban a nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök a törvényi előírásoknak megfelelő mennyiségben és összetételben, az óvoda nevelési programja szerint rendelkezésre állnak.

Az eszközöket, felszereléseket a létszám figyelembevételével szerezzük be, annyit, hogy minden egyidejűleg jelen lévő gyermek, munkát végző felnőtt igényét egyszerre teljesíteni lehessen.

A tárgyi eszközöket, amelyeket a gyermekek használnak, számukra hozzáférhető módon és a gyermekek biztonságára odafigyelve helyezzük el.

7. 3. Az óvodai élet megszervezése

7. 3. 1. A nevelés tervezése

A nevelés tervezésénél figyelembe vesszük a csoport összetételét, fejlettségi szintjét, a fejlesztési célokat. Tudatos tervezésünk célokat és feladatokat határoz meg az adott időszakokra. Az éves nevelési terv a csoport fejlesztéséhez igazodik, egymásra épülve, komplex módon.

Évkezdetkor meghatározzuk az adott évre vonatkozó kiemelt nevelési céljainkat, legfontosabb feladatainkat. Előrevetítjük a várható, illetve tervezett eseményeket.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését különböző, általunk készített - kötelező és nem kötelező — feljegyzések, dokumentumok is szolgálják. Komplex módon figyelembe vesszük a pedagógiai folyamat minden lényeges elemét: a tartalmat, a gyermekek előzetes tudását, motiváltságát, életkori sajátosságait, a nevelési környezet lehetőségeit, korlátait.

Az év végi értekezleten a nevelőtestület áttekinti az elmúlt nevelési évet. Minden csoportról beszámolót tartanak az illetékes óvodapedagógusok (szóban), a munkaközösségek is értékelik munkájukat (szóban és írásban). A beszámolók szempontjai illeszkednek az intézményi önértékelési elvárásrendszerhez. A beszámolók alapján elkészítjük a következő nevelési év munkatervét. A sajátos nevelési igényű gyerekek adottságait is figyelembe véve tervezzük meg az éves feladatainkat.

Pedagógiai munkánkat az intézmény programjának megfelelően hosszabb- rövidebb időszakokra tagolva, éves tervre, projekt tervekre bontva tervezzük meg.

7. 3. 2. Napirend

6 ⁰⁰ – 7 ³⁰	A gyülekező az ügyeletes csoportban szabad játék és egyéb tevékenység
7 ³⁰ - 12 ⁰⁰	Szabad játék, levegőzés a szabadban, kezdeményezések, egyéni fejlesztés, mindennapos mozgás
8 ³⁰ – 9 ⁰⁰	Tízórai
12 ⁰⁰ - 13 ⁰⁰	Mosdózás, testápolás Ebéd Mosdózás, testápolás Készülődés a délutáni pihenőhöz. Mese
13 ⁰⁰ - 15 ³⁰	Pihenés Ébredés, ágyazás Mosdózás, fésülködés Uzsonna
15 ³⁰ - 18 ⁰⁰	Szabad játék a hazamenetelig

A gyermekek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú tevékenységformák megtervezésével. A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekekben. A napirend igazodik a programban megfogalmazott feladatainkhoz. Figyelembe veszi helyi szokásainkat, igényeinket.

Napirendünket folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontosnak tartjuk a tevékenységek közötti belső arányok kialakítását.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.

7. 3. 3. A gyermekek fejlődésének nyomon követése

Minden egyes gyermekről fejlettségmérő füzetet vezetünk és az ebben szereplő információkat felhasználjuk nevelőmunkánk során, - erre építjük egyedi és fejlesztésközpontú munkánkat. Ezekben az egyéni fejlettségmérő füzetekben évente két alkalommal rögzítjük a gyerekek fejlődését, amelynek eredményéről a szülőket évente legalább két alkalommal fogadóóra keretében tájékoztatjuk.

Intézményünkben a gyermekek teljesítményének értékelése a törvényi előírásnak megfelelően zajlik.

Az segítő szakemberek -logopédus, fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus - munkája minden nevelési év elején a tanköteles korú gyerekek szűrővizsgálatával kezdődik. Gyógytestnevelő minden nevelési év elején, minden csoportban felméri a gyerekek mozgató szervrendszeri állapotát.

A fejlesztésben érintett gyermekek esetében a fejlesztést a szakvélemény előírásának megfelelően végezzük.

A BTMN-es és az SNI-s gyermekek szüleivel 3 havonta - fogadóóra keretén belül - fejlesztőpedagógusunk megosztja a fejlődés tapasztalatait. A szülők megnézik és aláírják az egyéni fejlesztési tervet és a fejlődési naplót.

A gyermekek teljesítményének értékelését és fejlődésük nyomon követését a pedagógiai programunkban meghatározottak alapján, a teljesítmény értékelési munkacsoport összesíti intézményi szinten.

7. 3. 4. A pedagógiai program értékelése

A pedagógiai programban leírtak megvalósulásáról a munkaközösségvezetők, a segítő szakemberek beszámolót készítenek a nevelési év végén. Az igazgató az intézmény tevékenységéről átfogó módon elkészíti az intézményi Beszámolót. A dokumentum nyilvános.

Havonkénti megbeszéléseken, a program gyakorlati alkalmazása közben többször értékeljük és elemezzük a tapasztalatokat.

Folyamatosan megkérdezzük partnereink véleményét, az eredmények figyelembevételével határozzuk meg a következő időszak feladatait.

8 Az óvoda kapcsolatai

8.1 Az óvoda és család kapcsolata

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való együttműködés, a kölcsönös bizalom elvének betartása. A gyermek elsősorban a családban nevelődik. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Az óvoda és a család szorosan kötődnek egymáshoz. Minél szorosabb közöttük az együttműködés, annál jobban megvalósul a közös nevelés elve, mely a gyermek érdekeit szolgálja. Az év során több alkalommal teremtünk lehetőséget arra, hogy a szülők aktívan vegyenek részt óvodánk életében!

A kapcsolattartás lehetséges módjai a szülőkkel:

- **Fogadóóra:** évente 2 alkalommal, illetve a szülők igénye szerint, időpont-egyeztetés után lehetőségük van információk cseréjére gyermekükkel kapcsolatban.
- **Szülői értekezlet:** az óvodát, a csoportot, a gyermeket, a szülőket érintő legfontosabb témákat, feladatokat, programokat, problémákat beszéljük meg az értekezleten.
- **Mihály nap:** A néphagyományokat követve, vásár az óvoda udvarán.
- **Márton nap:** lámpás felvonulás az óvoda körül.
- **Sportnap:** Sportos aktív délután közösen a szülőkkel, gyerekekkel.
- **Juniális:** a gyermekek és szüleik az óvoda dolgozóival közösen eltölthetnek egy kellemes délutánt az óvodában (szalonnasütés, kötetlen beszélgetés, közös játék).
- **Kézműves délután:** jeles napok előtt, munkaközösségek által szervezett délutánokon közös barkácsolás a szülők részvételével (Márton-napi lampionkészítés, húsvéti készülődés stb.).
- **Német nemzetiségi hét:** A nemzetiségi hagyományok ápolása, látogatás a Heimat Múzeumban, táncház, barkácsolás, látogatás más óvodákban.

Ünnepeink, hagyományaink	Csoporton belüli	Óvodai szintű	Városi szintű
Mihály napi vásár	x	x	

Népmese napja	X		
Állatok világnapja	X	X	
Márton napi barkácsoló délután	X		
Márton napi lámpás felvonulás		X	
Adventi készülődés	X		
Adventi gyertyagyújtások		X	
Mikulás	X	X	
Karácsony	X	X	
Új év köszöntése	X		
Farsangi bál	X	X	
Német nemzetiségi hét	X	X	X
Március 15-ei megemlékezés	X	X	
Víz világnapja	X	X	
Húsvéti barkácsoló délután		X	
Húsvét, tojásfestés-keresés	X	X	
Föld napja	X	X	
Anyák napi köszöntés	X		
Nagycsoporthoz búcsúztatása	X		
Madarak és fák napja	X	X	
Csoportkirándulások	X		
Gyerekek születésnapi köszöntés	X		
A nemzeti összetartozás napja	X		
Családi sportnap	X	X	
Családi juniális	X	X	
Városi Rajzpályázatok			X

Mozgásfesztivál			X
Zsiráf Kupa			X

Ünnepek, rendezvények

A gyermek a mindennapokban tapasztaltak segítségével találja meg helyét a közösségben. Az ünnepek, rendezvények változatosságot jelentenek a hétköznapi megszokott rendjében. Ezek a megemlékezések életre szóló élmények, érzések birtokába juttatják a gyermeket. A társakkal való együttlét, a közös tevékenység és élmények segítik a gyermekek szocializálódását.

Intézményünk részt vesz különböző társadalmi, szakmai szervezetek munkájában és a helyi közéletben.

A pedagógusok és a gyermek részt vesznek különböző helyi és regionális rendezvényeken.

8. 2. A bölcsőde és óvoda kapcsolata

A kapcsolatfelvételben és a kapcsolattartásban fontos a kölcsönös nyitottság és a folyamatosság érvényesítése.

Nagy segítség, ha a kisgyermeknevelő gondozóktól tájékoztatást kapunk az újonnan érkező gyermekek szokásairól, fejlettségéről. Lehetőséget biztosítunk a gondozónőknek, hogy a beszoktatás után felkereshessék volt bölcsődéseiket.

8. 3 Az óvoda - iskola átmenetének támogatása

Fontosnak tartjuk az óvoda és az iskola kapcsolatának elmélyítését, bővítését. A nagycsoportos óvodások év közben részt vesznek az iskolák által rendezett nyitott délelőttön.

Minden nevelési év őszén, az első osztályba lépő gyermekek óvodapedagógusai óralátogatást tesznek az iskolában, mely alkalommal lehetőség nyílik a gyermekek fejlődésével kapcsolatos információ cserére.

A kapcsolattartás formái:

- óvodapedagógus látogatása az elsős osztályokba, - óralátogatás - tájékozódás a volt óvodásaink beilleszkedéséről
- szülők informálása: nyílt órák és egyéb iskolai rendezvények időpontjairól faliújságon a szülők tájékoztatása, a különböző iskolák által kiküldött szóróanyagok kifüggesztésével
- aktív részvétel az iskolák által szervezett programokon, kézműves foglalkozások
- ünnepélyeken, szakmai programokon való kölcsönös részvétel

Feladataink:

- A tanuláshoz való alapkészségek alapjainak lerakása, melyhez a szándékos bevésést kell apró kis lépésekkel fokozatosan gyakorolni, az „érdekestől” a „szükséges” felé haladva.
- A tanulás és egyéb részképesség zavarok kialakulásának megelőzése.
- Problémamegoldó készség, monotónia tűrés, figyelemkoncentráció, feladattudat, szándékos emlékezet, szociális alkalmasság, szabálytudat fejlesztése.
- A fejlesztés során ki kell elégíteni a gyermek elemi pszichikus szükségletét, ami a játék. A játékban legyen integrálva a nevelés többi eszköze is.
- Iskolaválasztásnál felelősségteljes, szakmailag kompetens döntés az egyes gyermekek iskolára való alkalmassága felől.
- A szülőknek minden információ, segítség megadása a gyermekük iskolára való alkalmassága felől.
- Az érintett iskolákkal az óvodából kilépés előtt és a kilépés után való folyamatos kapcsolattartás.
- A gyermekek fejlődésének nyomon követése (igény és elégedettség mérés, volt óvodásaink látogatása bemutató órán).
- Szülőkkel való személyes kapcsolattartás, együttműködés.
- Az érintett iskolákkal közös óvoda-iskola átmenetet segítő program kidolgozása (esetmegbeszélések, gyermek fejlődésének nyomon követése).

8.4 Kapcsolat a Pest Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Budakeszi Tagintézményével

Amikor egy gyermek fejlődésében jelentős elmaradást tapasztalunk, akkor igénybe vesszük a Pedagógiai Szakszolgálat szakmai segítségét BTMN, SNI megállapítása, beiskolás segítése, valamint tanácsadás nevelési kérdésekben, egyéni fejlesztés céljából.

A szakszolgálat segítségére szoruló gyermekek ellátásának érdekében kölcsönösen tájékoztatjuk egymást, esetmegbeszéléseket, konzultációkat szervezünk.

8.5 Logopédiai Szolgálat és az óvoda kapcsolata

A kapcsolat formája: vizsgálat kérése, fejlesztés, kölcsönös tájékoztatás, esetmegbeszélés, konzultáció, szülői értekezleten való részvétel.

Az óvoda ingyenes logopédiai szolgáltatását a szakszolgálat logopédusa biztosítja a jogszabályban megállapított óraszámban.

8.6.Család és Gyermekjóléti Központtal, Gyámügyi Hivatallal való

kapcsolattartás

Célja a gyermekek veszélyeztettségének megelőzése és megszüntetése érdekében kapcsolattartás, a jelzőrendszer működtetése, a szociális segítő tevékenységek támogatása, esélyegyenlőség biztosítása, prevenció.

8.7 Az óvoda és a gyermekorvos, védőnő kapcsolata

A védőnő rendszeresen felkeresi az óvodát, és szükség szerint tanácsokat ad a gyermekek egészségvédelme érdekében. A gyermekorvossal konzultációs lehetőségünk van.

A kapcsolat formája:

- egészségügyi vizsgálat, szűrés, beutalás kezelésre
- a gyermekkori diabétesz gondozásával foglalkozó egészségügyi szakellátó intézmény szakmai iránymutatása alapján a jogszabályban foglalt speciális feladatellátás
- konzultáció
- dokumentumelemzés

Gyakoriság: nevelési évenként a hatályos jogszabályokban foglaltak alapján, illetve szükség szerint a gyermekek ellátása érdekében.

8.8 Az óvoda és a város többi óvodájának kapcsolata

A gyermekekkel a társintézmények által szervezett rendezvényeken való részvétel segíti egymás óvodai életének megismerését. Gyermekeinkkel aktívan részt veszünk más óvodák által szervezett rendezvényeken (rajzverseny, városi munkaközösségi programok stb.).

8.9 Az óvoda és a közművelődési intézmények kapcsolata

Látogatjuk a Jókai Mór Művelődési Központ, Latinovits Színház, valamint a Városi Ifjúsági Klub gyermekprogramjait (mese- és bábelőadások, kiállítások).

A városi Gróf Bercsényi Zsuzsanna Könyvtárba alkalmanként mesét és zenét hallgatni járunk a gyermekekkel, valamint mesekönyvet kölcsönzünk.

8.10 Az óvoda külső kapcsolatai

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvodánk a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik és - lehetőségei szerint - szakmai kapcsolatot tartunk fenn.

8.11 A nevelési- oktatási intézmények közötti új horizontális kapcsolatok

Horizontális tanulás: a tanulás olyan módja, ahol a gyakorlatban keletkező tudás partneri cseréje, egyenrangú felek közötti elosztása történik.

Óvodánkban a horizontális tanulás módjait ismerjük és alkalmazzuk. Intézményünk tagjai a minőség iránt elkötelezettek, szem előtt tartják a folyamatos fejlesztést, fejlődést.

Legfontosabb céljaink:

- saját pedagógiai rendszerünk folyamatos jobbítása,
- a szakmai együttműködés lehetőségeinek felkutatása,

- a már bevált pedagógiai gyakorlatok (intézményi jógyakorlatok) megismerése.

Megvalósítási feladatok

- Hospitálási rendszer működtetése óvodánk és más óvodák között.
- A hospitálásokkal kapcsolatos gyakorlati feladatok: szervezés, látogatók fogadása, reflexió, konzultáció biztosítása, dokumentálás.

9. Az óvodai élet tevékenységi formái

9. 1. A játék

A játék az óvodás korú gyermek alapvető, mindennapját átszövő, legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége. A játékban gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, megoldási mintákat kaphat, kiélheti szorongásait, újra élheti kellemes élményeit. A játék közvetíti a legtöbb ismeretet, a gyermek kreativitását fejleszti, erősíti.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt. A szülő, az óvodapedagógus, a felnőtt utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd, amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése!

Programunk alapelve szerint a gyermek elég időt, alkalmat és lehetőséget kap elmélyült játékához. Biztosítjuk számára a szükséges feltételeket, eszközöket. Tudatosan alkalmazzuk a közösség fejlesztés változatos módszereit a játék, és más élmény gazdag tevékenység, program során.

Célunk, a gyermek szabad képzettársításának elősegítése. Biztosítjuk a gyermekek számára az intellektuális, mozgásos, és szociális tapasztalatszerzést, az élmények többszöri átélését, mely által a gyermek egyéni vágyai és ötletei kibontakozhatnak.

Feladatunk, hogy biztosítsuk a játék feltételeit:

- megfelelő légkört,
- helyet,
- időt,
- eszközöket,
- élményszerzési lehetőségeket a különböző játékformákhoz (gyakorlójáték; szimbolikus szerepjáték; konstruáló játék; szabályjáték).

9. 1. 1. A játék feltételrendszere

A nyugodt és biztonságérzetet keltő légkörben a gyermekek szabadon szervezik meg játékukat, önállóan választhatnak hozzá társat, helyet, eszközt.

A játék egyik színtere a csoportszoba. A gyerekekkel közösen játszóhelyeket, meghitt kuckókat alakítunk ki.

Csoportszobáinkban helyet biztosítunk azoknak a közösen gyűjtött, vásárolt anyagoknak, kellékeknek, amelyet a gyermek szabadon felhasználhat játékának kiegészítésére.

A játék további színtere az udvar, melyet korcsoportonként tagoltunk. A gyermekek mozgásának fejlesztésére természetes anyagokból készült játszószerkek és biciklik, rollerek állnak rendelkezésre.

Az edzettség és a mozgásfejlesztés megvalósításához az eszközök biztosítása önmagában nem elégséges. Feladatunk még, hogy minél több szabadban végezhető játéktevékenységgel ismertessük meg a gyermekeket, valamint az, hogy életkoruknak megfelelő népi játékokat is felelevenítsünk. A játék egyéb fajtáinak feltételeit is biztosítjuk (rajzolás, barkácsolás, konstruáló játékok, társasjátékok stb.).

Az óvoda területén kívül is van alkalom játékra játszótéren, kirándulások alkalmával, erdőkben, réteken.

9. 1. 2. A játékidő

A játék kiemelt jelentőségű óvodánk napirendjében. Biztosítjuk a szabad játék túlsúlyának érvényesülését. A délelőtt elkezdett játéktémát nemcsak délután, hanem napokon keresztül is folytathatják a gyerekek. A napirendben szereplő egyéb tevékenységek belesimulnak a játék folyamatába. Körültekintő szervezéssel a kezdeményezések, foglalkozások helyének és idejének megválasztása nem borítja fel az elmélyült játékot.

9. 1. 3. A játék eszközei

A játékszerek megválasztásában arra törekszünk, hogy legyenek esztétikusak, igazodjanak az életkorhoz, segítsék elő a fejlődést.

A készen kapható játékok mellett szükség van kiegészítő eszközökre, melyek elkészítéséről folyamatosan gondoskodunk. A nagyobb gyerekek már maguk is próbálkozhatnak egyszerűbb játékok elkészítésével. Szükségük van arra az élményre is, hogy saját kezükkel hozzanak létre tárgyakat, játékszereket.

Csoportszobáinkban állandóan jelen vannak a bábozáshoz, dramatizáláshoz szükséges eszközök, melyeket a gyermekek szabadon igénybe vehetnek.

9. 1. 4. A gyermek játékának fejlődése és személyiségfejlesztő hatása

Kevés jobb nevelési eszközt ismerünk a közösségi ember tulajdonságainak kifejlesztéséhez, mint a játékot. Aki játszik, az megtanul jól mozogni, ügyességre, leleményességre tesz szert. Fejlődik reagáló képessége, finomulnak érzékszervei. Világossá válnak ismeretei, fejlődik gondolkodásmódja, javul beszédkészsége, gazdagodik szókincse, erősödik figyelme. Ilyenkor tanul meg szívből örülni a győzelemnek és elviselni a kudarcot is.

Fontos tehát a játékok lélektani szerepe (az önismeret és az egészséges önértékelés kialakítása, az aktivitásra irányuló serkentés) és társadalmi szerepe (a csoporttudat, a kapcsolat teremtés és a másokkal való együttműködés készségének kialakítása).

A játékfajták szinte mindegyike megjelenik az egyes korcsoportokban, csak különböző fejlettségi szinten. A 3-4 éves gyermekek legfőbb játéka a gyakorlójáték, mely a véletlen mozgásból, cselekvésből adódik. Jól fejlődik a gyermek nagymozgása, ismerkedik saját testével, testi képességeivel. Rakosgatással, öntögetéssel, tologatással, csúszkálással stb. manipulációs készsége fejlődik.

3 éves kor táján még kifejezetten igényli a gyermek a felnőttel való együtt játszást. Az óvónő és a gyermek közötti jó kapcsolat alapja az érzelmi kötődés. Az óvónő megerősítő viselkedésével alakítja csoportjában a toleranciát, elfogadtatja az eltérő viselkedésű gyereket.

A szerepjáték a gyakorlójátékokból bontakozott ki. A szerepjátékban a gyermek tapasztalatait, ismereteit, elképzeléseit, érzelmeit, pozitív és negatív élményeit fejezi ki, környezetük jelenségeit sajátos módon újraalkotja. Nagy jelentősége van a gyermek egész személyiségének fejlődésében, elsősorban a szociális területeken.

Az óvodáskor végére kialakuló szabályjáték sokoldalúan hat a gyermekekre. A játék lényege a szabály betartása, amit komolyan kell venni. Spontaneitása a szabály önkéntes vállalásában érvényesül. Előfordulhat, hogy a szabályok nem merevek, néha a játék folyamatában is változhatnak. A gyermekek maguk is alkothatnak szabályokat. Feladatunk, megismertetni a gyerekekkel a szabályjáték fajtáit (mozgásos és értelemfejlesztő játékok).

Konstruálásra a gyerekeket az alkotás öröme, a sokféleképpen összeállítható játék- és építőelem felhasználása ösztönzi. A „valamit alkotni” igénye és öröme, a kreativitásuk mellett értelmi és társas képességeiket is sokoldalúan fejleszti.

A felnőtt beavatkozása csak mintaadás, megoldási lehetőségek felállítása, választhatóság, valamint a testi épség megőrzése szempontjából indokolt. Az óvónő elemző képessége segít eldönteni: a gyermek játékához igényel-e újabb ötletet, vagy eszközt. Mérlegeli, hogy jelent-e továbblépést, ha a felnőtt bekapcsolódik, hogy egy-egy mozdulattal új lendületet adjon.

9. 2. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

A tanulás minden olyan tevékenységet jelent, amely ismereteket gyarapít, újabb tevékenységet tesz lehetővé, megnyilvánulási lehetőségeket bővít. Munkánkban a tanulási folyamatot a nevelés szerves részeként kezeljük. Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a személyiségfejlődést támogatja. A differenciálás elvét alkalmazzuk. A gyermekek személyiségét nem statikusan, hanem önmagukhoz viszonyított fejlődésben szemléljük. Az egyéni bánásmód megvalósulását reálisan és szakszerűen elemezzük, és értékeljük a gyakorlatban.

Az óvodáskorú gyerekek ismeretei élményeken alapulnak, még nem alkotnak minden esetben rendszert. Gondolkodásukra jellemző, hogy észlelik ugyan az adott jelenségeket, de a maguk nézőpontjába helyezve értékelik azokat.

A tanulás nevelésünk eszköze a játék és a munka mellett. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon és időkeretekben valósul meg.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, és a gyermekek kreativitásának. A gyermekek tevékenységeit és a foglalkozásokat a célnak megfelelően, logikusan építjük fel.

Az óvodában alkalmazható digitális eszközöket (CD lejátszó, projektor, interaktív tábla, fényképezőgép, számítógép) célszerűen használjuk. Rendelkezésre álló tanulási, képességfejlesztési segédanyagokat, digitális anyagokat és eszközöket céljainknak megfelelően használjuk.

Célunk: az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése, attitűdök erősítése, és képességek fejlesztése. Fontosnak tartjuk a gyermek világképének alakítását, értelmi képességének, szocializációjának, beszédkésztségének és mozgásának játékban való fejlesztését. Az óvodapedagógus feladata a tanulást támogató környezet megteremtése, amely épít a gyermekek előzetes ismereteire.

Feladatunk: a tanulási folyamat olyan mérvű megszervezése, mely alapul veszi az óvodáskorú gyermek életkori sajátosságait, és ezen belül alkalmazkodik a gyerekek közötti különbségekhez is. A gyermekekben igyekszünk felkelteni és fenntartani az önálló tapasztalatszerzés, megismerés igényét, a próbálkozás örömét. Ennek érdekében indokolt esetben IKT-eszközöket is használunk.

Az óvodai tanulás mindvégig játékos marad. A játékoság forrása lehet az eszköz, az eljárás, a módszer.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- Utánzásos tanulás és szokások kialakítása: A gyerekek megfigyelik és utánozzák környezetükben lévő felnőttek és társaik viselkedését és tevékenységeit, így sajátítják el az alapvető szokásokat és modellt követő magatartást.
- Spontán játékos tapasztalatszerzés: A játék révén a gyerekek felfedezik a körülöttük lévő világot, és saját tapasztalatokat szereznek, ami segíti őket az önálló gondolkodás és problémamegoldás fejlesztésében.
- Játékos, cselekvéses tanulás: A gyerekek aktívan részt vesznek különböző játékokban és tevékenységekben, amelyek során tapasztalatokat szereznek és készségeket fejlesztenek.
- Ismeretszerzés gyermeki kérdésekre és válaszokra építve: Az óvodapedagógusok támogatják és válaszolnak a gyerekek kérdéseire, így segítve azokat az információk megértésében és a tudásuk bővítésében.

- Óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés és felfedezés: Az óvodapedagógusok szervezett tevékenységeket vezetnek be, amelyek során a gyerekek megfigyelhetik, tapasztalhatják és felfedezhetik a körülöttük lévő világot.
- Gyakorlati problémamegoldás: A gyerekek számára feladatokat és problémákat állítunk fel, amelyek megoldása során fejlesztik a logikai gondolkodást és a kreatív problémamegoldó képességeket.

Ezek a különböző tanulási formák és módszerek együttesen segítik a gyermekek személyes, szociális, kognitív és érzelmi fejlődését az óvodai környezetben.

A csoportok foglalkozási anyagát a nevelési célok érdekében, a csoport és az adott gyermekek fejlettségéhez igazodva, valamint a helyi lehetőségeket szem előtt tartva tervezzük meg és építjük fel. Ehhez megfelelő módszereket, eszközöket, szervezési módokat tervezünk. Minden esetben törekszünk arra, hogy a gyermekeket önmagukhoz mértén sikerélményekhez juttassuk!

Fontos, hogy a csoport elrendezése áttekinthető legyen. Az eszközök megválasztásakor szempontunk az esztétikusság, szemléletesség, az életkori sajátosságokhoz való alkalmazkodás, a konkrét célokkal és feladatokkal egyeztethető választás.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását. Pozitív visszajelzésekre épülő, bizalommal teli légkört alakít ki, ahol minden gyermek hibázhat, mindenkinek lehetősége van a javításra, próbálkozásra. A gyermekek hibáit, tévesztéseit, mint a tanulási, fejlődési folyamat részét kezeli, az egyéni megértést elősegítő módon reagál rájuk. Többféle módszertani megoldásban gondolkodik. Az adott helyzetnek megfelelően rugalmasan alkalmazza módszereit. Fogalomhasználata pontos, a 3-7 éves korosztály fejlettségéhez igazodó, példaértékű. Csoportos tevékenységek esetén is figyel az egyéni szükségletekre, és a gyermekek egyéni igényeinek megfelelő módszerek, eljárások alkalmazására.

9. 3. Projektmódszer

A projektmódszer óvodánkban ötvözi a játékos ismeretszerzést, a játékban megvalósuló tanulást, és a különböző tevékenységformákat.

A projekt egy középpontba állított kérdés, probléma, tevékenység, fogalom köré felépített tevékenységi terv, melynek kezdő időpontját meg tudjuk határozni, de a befejezését csak "megjósolni" tudjuk, hiszen folyamatában bővíthet, szűkülhet a gyerekek érdeklődése, a tevékenységek közbeni új ötletek (gyerek, pedagógus) miatt. Keretterv ahhoz, hogy hányféle oldalról is tudjuk körbejárni a középpontba állított fogalmat, tevékenységet. Áttekinthetővé teszi a kapcsolható játék, munkalehetőségeket és az értékközvetítési tartalmakat.

A **cél** sohasem a tanulás, hanem valamilyen konkrét produktum létrehozása. A tanulás, mint kísérő eszköz van jelen, a főszereplők a *produktum* elérésére irányuló tevékenységek. A tanulás a tevékenységek tervezése, szervezése, a szokások alakítása, elsajátítása közben indirekt módon valósul meg.

A projektmódszer a gyermek érdeklődésére, a pedagógus és a gyermek közös tevékenységére épülő módszer. A megismerési folyamatok a projektek tevékenységeinek sorozatában valósulnak meg.

A projektmódszer jellemző jegyei:

- A nagyfokú szabadság, amelyet a gyermekek számára biztosít a célok kiválasztásától, a tervezéstől a feladat végrehajtásának módozatain keresztül egészen az elkészült produktum értékeléséig.
- A konkrét, a mindennapi életből vett problémákat közösen oldják meg, eközben a gyermekek saját elképzelései is megvalósulnak.
- A gyermekek aktív részvétele és érdeklődése biztosított, mert a gyermekek maguk választhatják ki érdeklődésük, képességeik, tempójuk szerint azokat a feladatokat, amelyek számukra vonzóak. Lehetnek ezek kiválasztott feladatok akár a téma feldolgozásából, akár a tervezésből, akár a megvalósítás folyamatából.
- Az óvodapedagógus-gyermek és a gyermek-gyermek közötti természetes együttműködésre épül mind a téma kiválasztásában, mind a hozzá szükséges tudás megszerzésében, a kellékek és eszközök beszerzésében, a produktum elkészítésében és bemutatásának megszervezésében.
- Központi témája (ami lehet élethelyzet vagy a komplex feladat megoldása) tevékenységekben vagy tevékenységek sorozatában valósul meg. Például szilvabefőtt télire: szilvaszedés, szilvavásárlás, -mosás, -válogatás, üvegmosás, szirupkészítés stb.

- A téma jellegétől függően időtartama lehet rövidebb vagy hosszabb (nap, hét, hónap vagy akár több hónap).
- A témafeldolgozás teljes, mivel az adott körülményekhez képest a lehető legtöbb összefüggés kerülhet felszínre.
- A tevékenységekbe integrált műveltség tartalmak sokoldalú tapasztalatok során épülnek be a gyermeki tudatba. A valóságos élettevékenységek maguk köré rendezik az ismereteket, ezáltal komplexsége és több szempontúvá válik a központi probléma feldolgozása. Eközben a gyermekek aktívan és cselekvően „élik” az életet, és megismerésük fő forrása a *közvetlen tapasztalás* lesz, amely így maradandó tudást biztosít.
- Kollektivizál és individualizál, mert közös tervezéssel, közös szervezéssel, közös végrehajtással és ellenőrzéssel együttműködésre, összedolgozásra, munkamegosztásra, kooperativitásra sarkallja a gyermekeket, ugyanakkor lehetővé teszi, hogy ki-ki maga válasszon magának „testhez álló” feladatot - ezzel individualitásukat viszik a közös vállalkozásba.
- A projekt megvalósulásába a szülői támogatás és közreműködési készség is bevonható.

A projektmódszer előnyei az óvodai nevelés folyamatában:

- Meghagyja a világ egy és osztatlan voltát, és a teljesség élményével ajándékozza meg az óvodás gyermeket.
- Alkalmas élethelyzetekben adódó tevékenységek általi tapasztalatszerzésre.
- A tevékenységekben integrálódik a képességfejlesztés, rendeződnek a műveltség tartalmak, ismeretek.
- A közvetlen környezet szemléletes alapját adja a megismerési folyamatok fejlődésének - az érzékelésnek, az észlelésnek, a figyelemnek, az emlékezetnek, a gondolkodásnak, a képzeletnek és a gyermeki kísérletező igénynek.
- Biztosítja az egyéni érdeklődés, az egyéni ütem, az önállóság és az öntevékenység lehetőségét, ez motiválóan hat a gyermekek téma iránti elkötelezettségére. Ezeket a motiváló hatásokat a pedagógus kihasználhatja a gyermeki önfejlődés inspirálására úgy, hogy eközben ő gyakran a háttérben maradhat.
- A szabad önkifejezés lehetősége harmonikus lelkiállapotot eredményez.
- A szenzoros, perцепciós, pszichomotoros fejlődés lesz a meghatározó a konkrét tapasztalatszerzés során.

- A cselekvések hatékonyabban segítik a személyiség fejlődését, mintha a felnőttől származnának a feladathelyzetek.
- Mindig tartalmaz választási lehetőséget, így jól hasznosítható az egyéni érdeklődés motiváló ereje.
- Támogatja az eltérő szükségletű gyermekeket, az eltérő tanulási stílusok érvényesülését.
- A közös tevékenység, vállalkozás és az együttes tapasztalás során megvalósulhat a munkamegosztás.

9. 4. Verselés, mesélés

Az óvodába kerülő kisgyermek ritmusok, dallamok, hangzóviszonyok szerint spontán, játékos módon tanulja és ismeri meg a nyelvet.

Ehhez a spontán tevékenységhez igen közel állnak a népi mondókák, dúdoló, csiklandozók, höcögtető, tapsoltatók és más játékok. Ezek adják a kisgyermek első olyan érzéki élményeit, melyek a nyelven át egy másik emberhez kötődnek, és őt magát is tevékenységre serkentik.

Az óvodában az irodalmi nevelés szorosan összefonódik az anyanyelvi neveléssel, a zenével, az énekkel és a mozgásos játékokkal. A verselés és a mesélés élmény a kisgyermek számára, mely a mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

A mese és a vers, az anyanyelv közegén át emberi kapcsolatokra tanít, mélyíti az önismeretet, segíti a világ megismerését. Mindig többről szól, mint amennyit szavakkal kimond.

A mese oldja a szorongást, amelyet a nagyrészt még ismeretlen világ, a feldolgozatlan indulatok váltanak ki a gyerekből. A mese és a vers belső képteremtésre tanít, mely szükséges ahhoz, hogy a gyerek később maga is szívesen olvasson. A könyvespolcra a gyermek maga is leveheti a neki tetsző mesekönyvet, leporellót, gyermekújságot.

A drámajáték sokoldalúan fejleszti a gyerekek személyiségét, önismeretüket, társas kapcsolataikat, kommunikációs képességeiket, szókincsüket. A drámajátékban együtt játszásról van szó.

Célja, hogy a gyerekek aktív tevékenység során fedezzék fel a körülöttük lévő tárgyi és szociális környezetet, miközben megismerik saját belső és külső világukat.

A dramatikus nevelés elősegíti a gyerekek alkotóképességének, önálló, rugalmas gondolkodásának fejlődését, fejleszti a térbeli tájékozódás képességét, hatékonyan segít a beszédképesség fejlődésében. Elősegíti a képzelőerő kibontakoztatását, a helyzet felismerési és döntési készség kialakulását. A közösség együttesen szerzett tapasztalatai elmélyítik az egymás között lévő kapcsolatokat, a visszajelzések alapján kialakul a gyermeknél önmagáról egy kép, ami a reális önismeretet segíti. A drámajáték a metakommunikációra, improvizációra épül.

A drámapedagógiai végzettséggel rendelkező kollégák csoportjukban – később óvodaszinten - lehetőség szerint osztott csoportban foglalkoznak a gyerekekkel.

Minden csoport rendelkezik bábparavánnal, bábokkal (kesztyűbáb, ujj báb stb.), így lehetőség nyílik a gyermekek által kitalált szituációk eljátszására, a hallott mese újbóli feldolgozására.

Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Célunk, a gyermek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a csodákkal teli meseélmények segítségével, a versek zeneiségével, rímeinek csengésével és a változatos irodalmi művek alkalmazásával (klasszikus és kortárs irodalmi művek egyaránt).

Feladataink,

- Biztosítsuk a 3-7 éves korban kedvelt hagyományos formák feltételeit, pl.: mesélés, verselés, bábozás, dramatizálás, dramatikus játékok.
- A korcsoportoknak megfelelően igényes irodalmi anyag összeállítása.
- A klasszikus és kortárs irodalmi művek alkalmazása mellett, a csoport összetétel figyelembevételével a mese, versanyag megválasztásával a multi- és interkulturális nevelés megvalósítása.
- Az irodalom eszközeivel a gyermekek nyelvi és önkifejezési képességeik fejlesztése, a gyermek saját vers- és mesealkotási kedvének támogatása, erősítése.

- Az irodalmi élmény együttesből fakadó beszédfejlesztő módszerek változatos alkalmazása (meseprodukció, drámajáték és dramatizálás, bábjáték, elbeszélés, képolvasás, anyanyelvi játékok).

9. 5. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A gyermeket sokféle zenei hatások érik. A magyar népzenei anyag (ölbeli játékok; népi gyermekdalok; énekes játékok) a néphagyományok ápolása mellett alkalmas arra, hogy játékoságával, emocionális hatásával felkeltse a zene iránti érdeklődést, megszerettesse az éneklést, a közösségben átélt élmények segítségével erősítse az együvé tartozás érzését. Formálja a gyermek zenei ízlését, készségeit, képességeit.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában. Az esztétikai és művészeti nevelés részeként körjátékok alkalmával a mozgáskultúrában és a társas kapcsolatok kialakításában olyan mintát kap a gyermek, amely szilárd alap lehet életében. Az élményt nyújtó közös éneklés és zenei tevékenységek során ugyanis felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömeit.

A zenei nevelés elsősorban a magyar népdalok mikrostruktúráit fogja át: ezek egyszerű szerkezetű, tiszta formájú népi mondókák, gyermekjátékok és komponált gyermekdalok, melyek elősegítik a zenei anyanyelv kialakulását. Tartalmát az adott csoport fejlettségi szintje, közös élményei, érdeklődési területei és az óvónői attitűd határozzák meg. Ezért minden csoport más és más zenei arculattal rendelkezik, ugyanakkor közös alapokon nyugszik és közös célok elérésére törekszik.

Mozgásos, dalos játékaink igen változatosak. Az ünnepkörökhöz kapcsolódva, az ünnepet előkészítve, az ünnepvárás hangulatát fokozva dolgozzuk fel zenei hagyományainkat, népszokásainkat.

A zene és a tánc szorosan összetartozó, összekapcsolódó fogalmak. Ezt az igényüket is kielégítjük táncmuzsikával, élő népzenevel, néptáncsal. Céltudatosan fejlesztjük mozgáskészségüket egyszerű tánclepek megtanításával, hogy fantáziájukat a táncban is kifejezésre juttathassák.

A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a gyermekek hovatartozását is (nemzetiségi, etnikai kisebbségek).

Változatos zenei eszközöket, hangszereket használunk (cintányér, dob, triangulum, egyszerű ritmushangszerek, egyszerű népi hangszerek, természetes anyagok, kövek, faeszközök, termények, kendők, szalagok, táncos szoknyák stb.).

A felnőtt minta utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének.

Célunk a zenei műveltség, zenei anyanyelv megalapozása. A néphagyományok nyomán a népdalkincs megismertetése, megszerettetése által esztétikai ízlésformálás-fejlesztés.

Feladatink:

- tiszta éneklési készség, zenei hallás fejlesztése,
- ritmusérzék fejlesztése mozdulatokkal, tánclépésekkel, mondókák, dalok ritmusával, egyenletes lüktetés, dalritmus érzékeltetése tánclépéssel, hangszerek segítségével,
- zenei alkotóképesség fejlesztése improvizációval
- a népi mondókákat, gyermekdalokat a gyermek képességeinek megfelelően válogatjuk, bővítjük (hangterjedelem, ritmus, nyelvezet)
- A fokozatosság elvét figyelembe véve állítjuk össze a dalanyagot Forrai Katalin és a kortárs zenei, művészeti alkotások gyűjteményét felhasználva.
- Feladataink megvalósításában „munkatársaink”: a különböző meghívott zenekarok, zenészek, akik élő népzenevel, népi játékokkal, néptánc bemutatásával és tanításával nyújtanak gazdag élményt gyermekeinknek is.
- A belső képek gazdagítása az ének, énekes játék eszközeivel a gyermeki ábrázolás ösztönzése alkotó légkör teremtésével, változatos lehetőségek felkínálásával
- Az auditív észlelésnek köszönhetően különbséget tesznek a hangmagasság, hangerő, ritmus, hangszín, folyamatosság, beszéd és beszédhangok között.
- Felismernek dalokat, dallam és ritmustöredékeket énekhang, taps és hangszer segítségével.

9. 6. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés

is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekszünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Összetett és sokszínű nevelési terület, amely magában a rajzolást, festést, mintázást, építést, képalakítást, a kézi munkát, plasztikai munkákat, az ábrázolás különböző fajtáit, valamint a műalkotásokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedést. Mindezeket sokoldalú megfigyelésekre, élményekre alapozottan bontakoztatja ki.

A gyermek ábrázoló tevékenysége nem más, mint a világról kialakított képének vizuomotoros reprezentációja.

Az óvodai vizuális nevelés fontos alapozó funkciót tölt be, melynek feladata a vizuális kifejezésmód kialakítása. Ennek útja egyénenként eltérő folyamat. Alapját mindig az esztétikai élmények és az érzékletes tapasztalatok biztosítják – mint az esztétikai befogadás és alkotás motivációi.

A személyiségalkotás komplex folyamatában a vizuális nevelés egyik fő jellemzője, hogy a fejlesztést az egyéni érettségi szinthez igazodó differenciáltsággal valósítja meg az óvodapedagógus.

Az ábrázoló tevékenységeket előkészítjük olyan megfigyelésekkel, amelyek élményhez juttatják a gyermekeket, s melyet az alkotásaikban is ki tudnak fejezni. Témákat adunk, hogy változatosabbá tegyük a gyermekek ábrázolótevékenységét, és észrevetessük velük, hogy körülöttük minden megjeleníthető, ábrázolható. Felkeltjük bennük az ábrázolás anyagaival, eszközeivel való tevékenység vágyát; biztosítjuk élményeik, fantáziájuk, és megfigyeléseik képi és térbeli megjelenítésének sokféle lehetőségét; a gyerekeket az alakítás öröméhez juttatjuk. Megteremtjük a feltételeket a gyerekek képi-plasztikai kifejező nyelvének, ábrázoló- és konstruáló képességének fejlődéséhez.

A gyermekeknek minden nap lehetőségük van alkotómunkára. Rendelkezésükre áll zsírkréta, filctoll, ceruza, ollók (jobb és balkezes), ragasztó, színes papírok, újrahasznosítható anyagok pl. drótok, kapsok, zsinegek, stb., hogy három dimenzióban is tudjanak alkotni. Különleges tevékenységekre is adunk lehetőséget: ujjfestés, viaszolás, fonalfestés, stb.

A gyerekek szívesen barkácsolnak: mesékhez bábokat készítenek, segédkeznek az ünnepi dekorációk elkészítésében. Játékot kiegészítő eszközöket, gyermekjátékokat, ajándékokat készítenek népi hagyományaink alapján természetes anyagokból (sárkányépítés, gyöngyfüzés, tojásfestés, kiszebaba készítés stb.). megtanítjuk a gyerekeket az eszközök célszerű kezelésére, a technikák, munkafogások változatos használatára.

A vizuális tevékenység hatása a gyermekek személyiségfejlődésére:

- fejleszti a finommotoros kontrollt, tapintásérzetet,
- javítja a vizuális megkülönböztető képességet,
- az eszközök megbecsülésére tanít,
- az építő-, ábrázoló-, alakító tevékenység segíti a gyerekek téri, formai és színeképzeiteinek kialakulását, gazdagodását, elősegíti a természet, színeire, formáira való rácsodálkozással a művészi rajzok, festmények, szobrok, épületek, népi alkotások nézegetésével a szépség iránti vonzódás és az értékelő-képesség alakulását,
- megismerteti a gyerekeket különböző anyagokkal, az ábrázolás és konstruálás egyszerű munkafogásaival, technikai alapelemeivel.

Célunk:

- a vizuális észlelés, emlékezet, képzelet, gondolkodás pontosabbá, könnyedebbé tétele
- az intellektuális látás kialakítása
- a gyermekek élmény és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése

Feladataink:

- a vizuális kifejezőmód kialakítása,
- a gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése,
- a tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása,
- a gyermek tér-, forma-, szín-képzetének gazdagítása,
- esztétikai érzékenységének, szép iránti nyitottságának, igényességének alakítása.

9. 7. Mozgás

A mozgás a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája, természetes szükséglete. A helyzetváltoztató mozgások automatizálása után kiszélesednek mozgáslehetőségei, ezáltal gazdagodnak tapasztalatai. A folyamatos gyakorlás során mozgása fejlődik, minőségi változáson megy keresztül.

A mozgás az óvodáskor egész időszakában jelentős szerepet tölt be a kisgyermek fejlődésében. Ebben az életkorban a különböző tevékenységek és a mozgás által szereznek információt környezetükről. A mozgásfejlesztés az aktív nagymozgásoktól kezdve a finommotoros manipulációig mindent magába foglal és az egész személyiség fejlődését elősegíti. Kedvezően befolyásolja az értelmi és a szociális képességek alakulását is.

Óvodánkban kiemelt helyet foglal el a mozgás fejlesztése. A gyerekek a csoportjuknak saját mozgás tevékenysége mellett hetente több alkalommal (1-3) is részt vesznek prevenciós mozgásfejlesztésben gyógytestnevelő-mozgásterapeuta vezetésével, még több lehetőséget biztosítva ezáltal a mozgáskészségek tanítására, a mozgáskoordináció, a pszichomotoros készségek és képességek kialakítására, formálására és fejlesztésére, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására. Egyre nagyobb hangsúlyt fektetünk a mozgásban rejlő lehetőségek kiaknázására, munkánkat szemléletváltás jellemzi, melyet az élményközpontúság vezérel.

Célunk a gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában. Továbbá tájékozódásuk, alkalmazkodóképességük, valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve.

Feladatunk a mozgásfejlesztésben:

- a gyermek természetes mozgáskedvének megőrzése, a mozgás megszerettetése,
- rendszeres mozgással az egészséges életvitel kialakítása,
- mozgástapasztalatok bővítése, élményközpontú szemlélettel a mozgáskészségek alakítása,
- mozgásos állóképesség, terhelhetőség kialakítása
- a mozgásfejlődés folyamatos nyomon követése
- az óvoda korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása,
- a nap folyamán mozgásos játékok tervezése, mindennapi testmozgásba való beillesztése szervezett testnevelés fejlesztő hatásának tudatos tervezése,
- kirándulások szervezése.

9.7.1. Mozgás szervezett formában

A mozgás az óvodai nevelés folyamatában komplexen fejleszti a gyermek egészséges testi és teljes személyiségének fejlődését. A rendszeres mozgás és a mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, támasz, egyensúlyozás, dobás), a testi képességeiket, mint erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés, hozzájárul a légző- és keringési rendszer teljesítőképességének, a csont- és izomrendszer teherbíró képességének növeléséhez. Kedvezően befolyásolják a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró képességét, fejleszti a gyermekek szociális képességeit, társas kapcsolatait.

Célunk A mozgásminőség fejlesztése mellett többek között a térben való tájékozódás, a helyzetfelismerés, a döntés és az alkalmazkodóképesség elősegítése, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakítása.

Feladatunk hogy mozgásos élményekkel, játékos formában fejlesszük az óvodáskorú gyermekek testi képességeit, melyek megvalósítása játékos formában, változatos eszközökkel, differenciáltan a gyermekek képességeire, egyéniségére szabottan történik.

A mozgásos feladatok elvégzésénél olyan helyzetet, környezetet teremtünk, amely azokat a készségeket, képességeket alakítja ki, formálja, amelyek szükségesek egy adott mozgásforma, mozgássor elsajátításához, végrehajtásához, ezáltal élményközpontúvá válik maga a tevékenység.

A tornára, játékos mozgásra, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységekre teremben, vagy szabad levegőn, változatos eszközökkel, vagy anélkül, spontán, vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk.

9.7.2. Mozgás szabadidőben

A gyerekek szomatikus fejlesztése nemcsak a testnevelés foglalkozásokon, hanem a játékidőben is történik. A gyermek érdeklődésétől függően különböző helyzetekben gyakorolhatja a foglalkozásokon elsajátított mozgásokat (kúszások, mászások különböző változatait). Az óvodaudvar változatos elrendezése, az udvari játékeszközök által kínált mozgáslehetőségek sokfélesége lehetővé teszi a különböző mozgásgyakorlatok elvégzését.

Alkalom nyílik labdajátékok gyakorlására, biciklizésre, rollerezésre, futó- fogó játékokra. eszközöket biztosítunk számukra, amelyek elősegítik a kreatív mozgástevékenységet.

A foglalkozásokon kívül a szabadidőben is lehetőség van a tornaterem használatára. Ilyenkor szabadon, saját ötletük alapján használhatják az eszközöket (füles ugró labda, trambulin, gimnasztikai labda stb.). Gyakorolják a megismert, elsajátított mozgásformákat, játékokat.

9.7.3 Mindennapos mozgás

Egészség megőrzés szempontjából kiemelt figyelmet fordítunk a mindennapos mozgásra. A hét minden napján kötött és kötetlen formában alkalmat biztosítunk a gyermekek mozgásigényének kielégítésére. Kihasználunk minden lehetőséget (udvaron, tornateremben, csoportszobában) arra, hogy a gyermekek mozgása fejlődjön.

9. 8. A külső világ tevékeny megismerésére nevelés

9. 8.1. Környezeti nevelés és hagyományápolás

Az óvodáskori megismerő tevékenységben az indirekt tanulás forrásainak van döntő szerepe, mely források közül is kiemelkedik a tapasztalás, megtapasztalás. A természeti környezet megismerésében a gyermeki kreativitást, a probléma érzékenység a felfedezés jelenti. Az óvodások megismerési vágyára, érdeklődésére építve a velünk élő környezet könnyen nyitott könyvvé válik a gyermekek számára. Folyamatban a világgal történő találkozást sok érzélem kíséri, szövi át, s a gyermekek az élményeik szintjén élik meg az élet tanulás lehetőségeit.

A környezettel való ismerkedés által a gyermek az őt körülvevő környezetről olyan tapasztalatokat szerez, amely a biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz nélkülözhetetlen.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

A környezettel kapcsolatos látásmód, viselkedéskultúra és értékrendszer kialakítása szempontjából az óvodáskor ideális és fontos szakasza az ember életének.

Az óvodás számára szinte minden a játékon keresztül közelíthető meg. A környezeti nevelés során is a gyermek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, érzelmeire, megismerési vágyára támaszkodunk.

Kihasználjuk adottságainkat, igazodunk lakóhelyünk és a közvetlen környezetünk sajátosságaihoz, lehetőségeihez.

Célunk, a közvetlen és a tágabb környezet felfedezése során a gyermek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti, emberi, tárgyi világ értékei iránt. Elősegíteni a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

- Az élő és élettelen környezeti tényezők leglényegesebb sajátosságainak megtapasztaltatása.
- A természeti és társadalmi környezethez fűződő pozitív érzelmi viszony alakítása
- Szokások, szokásrendszerek, viselkedési formák megalapozása.
- Olyan képességek és készségek tudatos fejlesztése, amelyek szükségesek a természeti és az ember által épített, létrehozott környezettel való harmonikus kapcsolat kialakítása

Feladataink:

- a gyermek számára a megismerés örömét nyújtjuk folyamatos és alkalmi megfigyelési, megtapasztalási helyzetek biztosításával
- folyamatosan megfigyeltetjük az évszakok változásait, értelmezzük a változások okait, érzékeljük azok hatásait, összehasonlításokat végzünk
- megtanítjuk tájékozódni a körülötte lévő világban problémahelyzetek megoldása, önismeretének fejlődése során,
- kirándulásokon fedezzük fel a természet kincseit, szépségeit, ahol lehetőség van rá, gyűjtünk belőlük későbbi barkácsolásainkhoz,
- megerősítjük a gyermekben a helyes viselkedés szabályait az óvoda falain belül, közlekedés során, kirándulások alkalmával, a legkülönbözőbb helyzetekben,
- kialakítjuk a környezet megóvása iránti igényt (növények védelme; szeméttelés, rongálás elítélése stb.), a természeti és társadalmi környezethez való pozitív érzelmi viszonyulást,

- a szelektív hulladékgyűjtés a csoportoknál is megjelenik, külön kukában gyűjtjük a papírhulladékot. Az óvoda rendelkezik különféle szelektív hulladékgyűjtő edényekkel,
- takarékoskodás energiával, vízzel, árammal, papírral,
- rajzolóhoz, barkács tevékenységhez használt papírokat kapnak a gyerekek, a takarékosagra folyamatosan felhívjuk figyelmüket,
- megismertetjük a gyerekeket az újrahasznosítás fogalmával, folyamatával,
- felhívjuk a gyermekek figyelmét a szelektív hulladékgyűjtés fontosságára, a csoportokban külön gyűjtjük a papír hulladékot. Ezt a Környezeti Munkaközösség koordinálja,
- a csoportszobában a gyermekek aktív részvételével élsarkot alakítunk ki, lehetőség nyílik a növények ápolására, fejlődésük megfigyelésére,
- az összegyűjtött természeti kincsek megfigyeléséhez, jelenségek szemléltetéséhez eszközöket biztosítunk (mikroszkóp, földgömb, nagyító, szakkönyvek) a gyerekek számára elérhető módon,
- az óvodában működő környezeti munkaközösség alkalmakat biztosít a gyermeknek az év folyamán, kerti tevékenységekre, lehetőséget ad az aktív munkára,
- természetes anyagokból készült tárgyakkal, eszközökkel cseréljük le a műanyagból gyártottakat, ajándékok, játékok készítésénél is előtérbe helyezzük a természetben fellelhető alapanyagokat a fenntarthatóság jegyében,
- a környezet és természetvédelemhez kapcsolható jeles napokat figyelemmel kísérjük, a gyerekekkel sajátos módon az ünnephez köthető tevékenységekkel emlékezünk meg róluk.

9.8.2. Környezetünk mennyiségi és formai összefüggései

A gyermek környezete megismerése közben matematikai tapasztalatok birtokába jut és azokat tevékenységeiben alkalmazza. Az óvodai matematikai nevelés lehetőséget teremt a környező valóság formáival és mennyiségi viszonyaival kapcsolatos ismeretszerzésre.

A matematikai megismerő tevékenység érdekességként hat a gyerekekre. Örömet jelent számára, ha játékeszközök használatában hasonlóságot, vagy különbséget fedez fel. Egy ilyen felfedezés sokszor újabbak keresésére ösztönzi. Ennek az állandó érdeklődésnek, motiváltságnak köszönhető, hogy a gyerek szívesen vesz részt minden matematikai jellegű tevékenységben.

Célunk, a környezet megismerése közben a gyermek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli szemléletének, ítélőképességének alakítása.

Feladatunk, hogy felkeltsük a gyerek matematikai érdeklődését. Arra kell törekednünk, hogy óvodásaink minél gazdagabb tapasztalatra tegyenek szert, a szerzett ismereteket tevékenységeikben alkalmazzák. Fontos a gyerek gondolkodásának és értelmi képességeinek fejlesztése (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezet, képzelet), valamint az, hogy elősegítsük önálló véleményalkotását. Megteremtjük az alapját a zökkenőmentes iskolakezdésnek. Megteremtjük az alapját a zökkenőmentes iskolakezdésnek.

9. 9. Munka jellegű tevékenységek

A munka célra irányuló tevékenység. A gyermekek mindennapjainak része a munka jellegű tevékenység, amely az óvodai élet egészében érvényesülő folyamat. A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tanulással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű játékos tevékenység (az önkiszolgálás; segítség az óvónőnek és más felnőtteknek; a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése; az elvállalt naposi munka; a környezet- és növény gondozása; stb.).

A munka végzése közben a gyerekek megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat, ismereteket szereznek természeti, társadalmi környezetükről.

Az óvodában a munkát eleinte a gyermek önmagáért végzi, fokozatosan válik közösségi tevékenységgé. A gyermek, munka jellegű tevékenysége során tapasztalja, hogy az ember folyamatosan alakíthatja, változtathatja, kellemesebbé, célszerűbbé teheti környezetét. Munkavégzés közben begyakorolódnak és pontosabbá válnak a különböző munkakészségek. Az eszközök célszerű használatán kívül kialakulnak a munkavégzés, a munkaszervezés alapjai is, fejlődik kitartásuk, felelősségérzetük, önértékelésük, önállóságuk.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Célunk, a gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését (empátia, együttműködés, tolerancia, kudarcátűrési képesség).

Feladatunk, hogy biztosítsuk a munka jellegű tevékenységek alapvető feltételeit:

- megfelelő munkaeszközöket (célszerűség, méret, anyag, stb.)
- elegendő munkalehetőséget (amit csak tud, a gyermek végezze)
- elegendő időt (a várakozási időt kiküszöbölve)
- megfelelő helyet, ahol az adott feladat kényelmesen, önmagukat és másokat nem akadályozva elvégezhető
- nyugodt, békés légkört, amelyben a gyermek önállóan tevékenykedhet, és bármikor segítséget kérhet

A munkafajtákat fokozatosan vezetjük be, a munkafogásokat a gyerekeknek egyenként mutatjuk be, gyakoroltatjuk, értékeljük. A munka mennyiségét fokról-fokra növeljük. Feladatunk, hogy eljuttassuk a gyerekeket a kezdeti öncélú (erősen tapadó jellegű, de alapvetően labilis) egyéni indítékoktól a társadalmi, közösségért végzett munka fontosságáig.

10. INKLUZÍV NEVELÉS

10.1 Inkluzív pedagógia, integrációs nevelés, differenciálás pedagógiája

Célunk: A befogadó pedagógiai szemlélet érvényesítése, amelyet a differenciált bánásmód alkalmazásával szeretnénk megvalósítani a gyakorlatban. A többségtől bármilyen szempontból eltérő gyermekek - sajátos nevelési igényű - elfogadása és a többséggel történő együttléte, együttnevelése csökkentve hátrányait és megelőzve a lemaradást.

10.2 Gyermekvédelem

A gyermekvédelem a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére irányuló tevékenység. Intézményünkben a csoportos óvodapedagógusok végzi ezt a feladatot, az intézményvezetővel együttműködve.

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása nevelési alapelveinkben és értékeinkben rejlik, miszerint minden gyermeknek veleszületett joga van az emberi méltósághoz!

A gyermekvédelmi program feladatai:

- tanév elején a veszélyeztetett és a hátrányos helyzetű gyerekek számának és helyzetének reális felmérése,
- a szülők megfelelő tájékoztatása az igénybe vehető személyes gondoskodást nyújtó szociális és gyermekjóléti ellátásokról,
- a hátrányos vagy veszélyeztetett gyermekkel egyénileg foglalkoznak az óvónők, az esélyegyenlőség alapelvét szem előtt tartva, kompenzálva az őt érő negatív környezeti hatásokat,
- együttműködés a családdal,
- a szociálisan hátrányos helyzetű gyermeket 3 éves kortól az óvoda felveszi, elhelyezéséről gondoskodik,
- az óvodáztatási támogatásra való jogosultság iránti kérelmek ügyintézéséhez adatszolgáltatás.

10.3. A szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek

Munkánk tervezésénél figyelembe kell vennünk az elfoglalt, időhiánnyal küszködő családok igényeit éppúgy, mint a szerényebb anyagi lehetőségekkel bíró, több gyermeket nevelő, esetleg egyszülős, vagy nevelőszülők által nevelt családokét.

Felelősségünk különösen nagy a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelésében és fejlesztésében. A hátrányos helyzet esetenként a gyermek veszélyeztetettségét is magában hordja. Ők néha csak tőlünk kapnak segítséget a világban való eligazodáshoz, a kultúra értékeinek megismeréséhez, lelki és testi fejlődésükhöz.

Feladatunk az óvoda világát nehezen elfogadó, illetve együtt nem működő, esetleg gyermeküket is elhanyagoló családokkal való –együttműködésre készítő- kapcsolattartás.

A hátrányos helyzet leggyakoribb okai:

- a család anyagi és egészségügyi állapota, erkölcsi helyzete és életvitele, értékrendje,
- a család lakhelye és környezete,
- a gyermek és/vagy szülő egészségi állapota

Környezeti okok lehetnek:

- szűkös lakásviszonyok: család magas létszáma, több generáció együttélése,
- szülők iskolázatlansága,

- nevelési hiányosságok: kettős nevelés, felügyelet és gondozás hiánya, helytelen bánásmód, érzelmi sivárság, közömbösség, könnyelmű, felelőtlen életvitel, bűnöző családi háttér,
- negatív hatású baráti kör.

Anyagi okok lehetnek:

- munkanélküliség,
- létminimum alatti 1 főre jutó jövedelem,
- a szülő csökkent munkaképességű vagy munkaképtelen,
- a kereset nem a család szükségleteinek kielégítésére fordítódik.

Egészségügyi okok:

- születési rendellenesség vagy szerzett fogyatékosság,
- tartós betegség,
- idegrendszeri, pszichés problémák (szülő és/vagy gyerek),
- higiénés hiányosságok.

A gyermek személyiségében rejlő okok:

- Értelmileg, érzelmileg elmaradásokkal, hátrányokkal küzdő

Feladataink a szociális hátrányok enyhítése érdekében:

- teljes körű tájékoztatás az anyagi javak támogatásáról,
- az önművelés igényének kialakítása,
- a tolerancia, segítőkészség kialakítása, a másság elfogadása,
- praktikus ismeretek elsajátítása,
- a mindennapi élethez szükséges készségek kialakításának segítése: tanácsadás, külső segítség felajánlása,
- családi életre és egészséges életmódra nevelés,
- a testnevelés és sport sajátos eszközeivel kialakítani az alapvető mozgás- és feladatmegoldó képességet, az egészséget értéknek tekintő gondozásmódot, a szabadidő tartalmas eltöltésének igényét.

Tevékenységeink a szociális hátrányok enyhítésére

- differenciált fejlesztés,
- egészséges életmódra nevelés,
- a sport és egyéb mozgástevékenységek megismertetése, megszerettetése,
- felzárkóztató foglalkozás a valamilyen területen lemaradóknak,

- mozgáslehetőség biztosítása,
- kulturális rendezvények csoportos látogatása.

Szülőknek felajánlott segítség

- közös programokon történő részvételi lehetőség az óvodában: nyitott napok, barkácsolás, sportrendezvények,
- felvilágosítás a szociális juttatások lehetőségeiről a szülői értekezleten, családi beszélgetéseken, a gyermekvédelmi megbízott által szóban, vagy írásos tájékoztatón keresztül,
- tehetséggondozás, felzárkóztatás.

10. 4. Az egyéni bánásmódot kiemelten igénylő gyermekek nevelési, fejlesztési feladatai:

- az esélyegyenlőség lehetőségeinek megteremtése
- a gyermek alap- és részkészségeinek fejlesztése
- segíteni a rászoruló gyermekek felzárkóztatását

10. 5. Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelési, fejlesztési feladatai

Óvodánk fontos feladatának tekinti a sajátos nevelési igényű gyermekek inkluzív, befogadó szemléletű együttnevelését (integrációját) kortársaikkal. A közösségi szocializáció területén az óvoda az elfogadás gyakorlásának kiindulópontja, - a gyermekek a családon kívül itt találkozhatnak először olyan közösséggel, ahol természetes élethelyzetekben tapasztalhatják meg a másik gyermek sajátos másságát. Ez a helyzet mindkét fél részéről alkalmazkodást igényel, de egyúttal szociális fejlődésének javára is válik. Az ép gyermekeket toleranciára, helyes önértékelésre, elfogadásra, segítőkészre neveli, míg a sajátos nevelési igényű gyermekek pozitív szerepmódot és támogatást kapnak.

Az óvodánk igyekszik megvalósítani a sikeres együttnevelés (integrálás) feltételeit:

- személyi és tárgyi feltételek biztosítása

- óvónői attitűdök (szociális érzékenység, empátia, eltérések elfogadása; a különbségek kezelésének képessége stb.) megléte,
- az óvónők szakmai kompetenciájának folyamatos fejlesztésével
- támogató környezet kialakításával

Fontos a folyamatos együttműködés:

- az Önkormányzat Gyám- és Hatósági Osztályával,
- az „Esély” Szociális és Gyermekjóléti Szolgálattal,
- a Pedagógiai Szakszolgálattal.

A Sajátos nevelési igényű gyermekek rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének alapja a szakértői bizottság szakértői véleménye. Az ebben meghatározott fejlesztési területeket kiegészítik a gyógypedagógus egyéni és csoportban végzett sérülésspecifikus felmérései. Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását ugyanis ideális esetben a gyermek sajátos nevelési igényének típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus segíti szakmai team munkában a szülők aktív bevonásával. A szakértői vélemény javaslatai és a felmérési eredmények alapján egyéni fejlesztési terv készül, amelynek tartalmát fogadóóra keretében ismertetünk a szülőkkel.

Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy:

- a sajátos nevelési igényű kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti,
- a gyermek iránti elvárást fejlődési zavarának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg,
- terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.

Az óvodai inkluzív nevelés végső célja a sajátos nevelési igényű gyermek nyitottságának kibontakoztatása a csoportban történő tevékenységekre, annyi pedagógiai támogatással, amely biztosíthatja a gyermek életminőségének javítását, a minél teljesebb társadalmi beilleszkedés lehetőségét.

Sikerkritériumnak a gyermek óvodai életbe való beilleszkedése, egyenlő hozzáférése a tevékenységekhez és az önmagához mért fejlődése tekinthető.

10.6 A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülésspecifikus fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

A Szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján óvodánk ellátja a (beszéd fogyatékos, hallássérült) sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelését.

A hallási fogyatékos (hallássérült) gyermek

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata – a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve – a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédkészenléti állapotban van. Ez függ a hallásállapottól és a beszéd kialakulását egyénenként is nagymértékben és eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől (például kognitív és pszichés állapot, szociokulturális környezet korai és optimális pedoaudiológiai ellátástól stb.).

Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik.

Beszéd fogyatékos gyermek

Beszéd fogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít. A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, az aktív nyelvhasználatot segítő, speciális terápiákat alkalmazó fejlesztési környezetben valósulhat meg a gyermek komplex állapotfelmérése alapján. A gyermek egyéni képességeihez igazodó intenzív fejlesztőmunka során fontos, hogy az ismeretszerzést sokoldalú tapasztalatszerzést biztosító módon, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel tegyünk lehetővé, amely segíti a társas kapcsolatok kialakulását és a személyiség fejlődését is.

Az óvodai nevelés, fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladatunk az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizuomotoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában. A speciális nevelés keretében biztosított fejlesztés segíti az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szint elérését.

A gyermek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatjuk, a gyermek fejlesztése a szülőkkel való együttműködés keretében, egyéni fejlesztési terv alapján valósulhat meg. Azoknál a beszéd fogyatékos gyermekeknél, akiknél több beszédprobléma együttesen fordul elő, vagy a beszéd fogyatékosághoz a testi érzékszervi- és pszichés fejlődés zavara társul, az eredményes fejlesztés a logopédia és a társuló fogyatékoság módszereinek kombinációjával valósulhat meg.

10.7 MIGRÁNS GYERMEKEK ÓVODAI NEVELÉSE

A hazájuktól távol élő családok gyermekeink megpróbáljuk biztosítani mindazon lehetőségeket, melyek a többi gyermek számára is elérhetőek. Igyekezünk megkönnyíteni az esetleges kommunikatív, s egyéb felmerülő nehézségeket. Interkulturális nevelésen alapuló integrációval egyenlő hozzáférést biztosítunk az óvodai tevékenységekhez, gyermekprogramokon való részvételhez. Az emberi jogok, szabadságjogok védelmét érvényesítjük. Alkalmat teremtünk, hogy egyes ünnepeinken, rendezvényeinken kultúrájuk, hagyományuk elemei „bemutatásra” kerülhessen. Gyakoroljuk a tolerancia, együttműködés, türelem eszközeit, együttnevelésre törekszünk a családokkal.

Célunk:

A probléma és zökkenőmentes óvodai beilleszkedés megvalósítása az identitástudat, nemzeti értékek, hagyományok tiszteletben tartásával, az empátia és tolerancia eszközeivel.

Feladataink:

- az adott kultúra elemeit megismerni, az emberi jogokat tiszteletben tartani
- az integráló nevelés során biztosítani az egyenlő esélyeket, az egyenlő hozzáférés lehetőségeit
- a kommunikációt megkönnyíteni, szociális képességeket lehetőségeinkhez mérten fejleszteni, erősíteni
- a meglévő képességeket felismerni, a gyermekeket egyéni képességeinek, fejlődési tempójának megfelelően fejleszteni
- a családdal való kapcsolattartás, esetleges segítség megadása.

10. 8 Fejlesztő pedagógiai munka

A fejlesztőpedagógiai munka minden nevelési év elején a tanköteles korú gyermekek szűrővizsgálatával kezdődik, a logopédiai szűréssel összehangoltan. A gyógytestnevelő minden nevelési év elején felméri az óvodánkba járó összes gyermek mozgató szervrendszeri állapotát.

A vizsgálatok befejeztével a kollégákkal (óvónőkkel, logopédussal, gyógytestnevelővel és az igazgatóval) szakmai team-et alkotva minden gyerek fejlettségi szintjét, részkapességeinek fejlettségét, mozgásfejlettségét, szocializációs szintjét részletesen átbeszéljük. Ekkor körvonalazódik, hogy kinek milyen típusú fejlesztésre, és hány alkalommal van szüksége.

Egyeztetünk arról is, hogy mely gyermekeket kell a Pedagógiai Szakszolgálathoz küldeni BTMN, SNI megállapítása céljából, valamint kik azok, akiknél elegendő óvodában maradás esetén az Oktatási Hivatalhoz történő kérelem benyújtása.

Fontosnak tartjuk ezen a téren is a szülőkkel való együttműködést. A felmérések eredményéről minden szülő fogadóórán tájékozódhat. A cél, hogy közösen, partnerként tudjuk velük együtt végezni a nevelő és oktató munkánkat.

A felmérések és konzultációk után az óvodapedagógusok javaslata alapján megtörténik a fiatalabb életkorú gyermekek vizsgálata, majd szükség esetén az ő fejlesztésük is elkezdődik.

A logopédus, fejlesztőpedagógus a gyermekek problémájától függően heti rendszerességgel, egyéni vagy kiscsoportos formában, külön helyiségben végzi a fejlesztést. A fejlesztés az alábbiak területekre irányulhat:

- figyelemkoncentráció fejlesztése,
- grafomotoros fejlesztés (nagymozgások rendezésével kezdődő, de finommozgások fejlesztésére irányuló foglalkozások),
- Dinamikus Szenzoros Integrációs Terápia (a különböző érzéketi területekről származó információk rendezéséről szóró foglalkozássorozat),
- nagymozgások fejlesztése (mozgáskoordináció, irányészelelés térben és síkon),
- kognitív fejlesztés (logikai készségek, ok-okozati viszonyok felismerésének segítése, szókincs, önkifejezés),
- vizuális területek fejlesztése (vizuális differenciálás és diszkrimináció, vizuális figyelem és emlékezet, vizuális szeriális emlékezet),

- akusztikus területek fejlesztése (akusztikus differenciálás és diszkrimináció, akusztikus figyelem és emlékezet, akusztikus szeriális emlékezet),
- diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia prevenció (szükség esetén, ha a logopédus nem tud velük foglalkozni),
- beszéd- és feladatértés fejlesztése,
- önbizalom, önértékelés fejlesztése.

A foglalkozások eredményességéről vagy az esetleges nehézségekről az óvoda szakemberei rendszeresen konzultálnak egymással.

A szülők fogadóórákon tájékozódhatnak gyermekük fejlődési üteméről, valamint ezeken az alkalmakon javaslatokkal látjuk el őket arra vonatkozóan, hogy otthon milyen játékos tevékenységekkel tudják támogatni gyermekük fejlődését.

A nevelési év végén megtörténik a gyermekek terápiáinak a lezárása. Abban az esetben, ha a gyermek iskolába megy, és várhatóan ott is támogatni kell fejlődését, óvodánk szakemberei jelzik azt az iskola illetékeseinek.

10.9 Tehetséggondozás

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja (363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról) alapján: „Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkentését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).” Az óvodai nevelés alapelvei között fogalmazza meg a gyermek személyiség fejlődésének segítését a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását.

Kiemelten tehetséges az a gyermek, aki átlag feletti speciális és általános képességekkel bír, kiemelkedő szintű kreativitással rendelkezik, és a feladatok iránt nagyfokú érdeklődést, motivációt és elkötelezettséget mutat.

Az óvodai életünk lehetőséget kínál számtalan terület érintésével a tehetségek kibontakoztatására. S habár a különleges képességű gyermekeknél a megmutatkozó jegyek megjelennek, mégis ebben az életkorban még tehetség ígéreteknek, tehetség csíráknak nevezzük őket.

További kiemelt céljaink és feladataink a tehetséggondozás során: a tehetségígéretes gyermekek erős oldalának támogatása, kibontakoztatása, gyenge területeinek fejlesztése; az egész személyiség fejlesztésének támogatása; alkotó szabadság légkörének megteremtése; önálló véleményalkotás, kreativitás, kudarctűrés, kitartás fejlesztése; sikerélmény biztosítása, családokkal való szoros kapcsolattartás.

A kiemelkedően tehetségígéretes gyermekek a mindennapi tevékenységek általi spontán megfigyelés útján kerültek kiválasztásra. A programba bekerült gyermekek kiemelkedő képességterületét hangsúlyozva, komplex módon készítettük el a fejlesztési terveket az éves tematikához és a mindennapi tevékenységi témákhoz igazítva.

Óvodánkban jelenleg három területen folyik tehetséggondozás.

I. Vizuális műhely (Pontocska Foltocska)

II. Matek műhely (Matek Manó)

III. Mozgás műhely

10.9.1 Pontocska Foltocska Vizuális Műhely

Óvodai nevelés folyamatában a tanulási technikák gyakorlására közvetlen és közvetett fejlesztés keretében nyílik lehetőség.

Feladatok, műhelymunka foglalkozásainak felépítése:

1. Motiváció – a tevékenység kezdeményezése, érdeklődés felkeltése.
2. Ráhangolódás az eszköz és anyaghasználatra, közvetlen tapasztalatszerzések.
3. Sokszínű tevékenység biztosítása, különböző anyagok és technikák megismertetése.
4. Mérések, megfigyelések.
5. Reflexiók.
6. Szülők, óvodapedagógusok tájékoztatása.

Várható eredmény:

- vizuális önkifejezés kiteljesedése

- szívesen és bátran használják a már ismert és új technikai eljárásokat, eszközöket, anyagokat
- alakul a gyermekek szabad képi és plasztikai önkifejezése
- szem-kéz koordináció erősödése
- látási-tapintási érzékelés, manuális készségek erősödése
- térpercepció erősödése
- alkotásaikban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket
- esztétikai érzékük fejlődik
- önértékelésük erősödik
- kreativitásuk fejlődik

A tehetségműhely munkájának, eredményeinek kommunikálására, annak publikálására készített terv:

- Szülők folyamatos tájékoztatása
- Ovi kiállítás
- Pályázatok figyelemmel kísérése

10.9.2 Matek Manók Tehetséggondozó műhely

Az óvodai matematikai tehetséggondozás az óvodás korú gyermekek matematikai képességeinek felismerésére és fejlesztésére összpontosít.

Célja: Az óvodai matematikai tehetséggondozás célja, hogy a gyermekek már a legkorábbi években megismerkedjenek a matematika alapjaival, és hogy a matematikai gondolkodás természetes részévé váljon mindennapi életüknek. Kreatív módon fedezzék fel a matematikai fogalmakat és koncepciókat, a mese, mozgás és vizualitás összekapcsolásával. Az első években kialakuló pozitív kapcsolat a matematikával hosszú távon is meghatározhatja a gyerekek hozzáállását és sikereit ezen a területen.

Az óvodai matematikai tehetséggondozás az alábbi elveken és gyakorlatokon alapul:

1. Játékos, mozgásos tanulás
2. Konkrét tapasztalatok

3. Problémamegoldás
4. Differenciált oktatás
5. Mentális számolás és logikai képességek fejlesztése
6. Pozitív attitűd a kialakítása a matematikához

10.9.3 Tehetséggondozás- mozgás

A mozgás és a játék kiemelt területei óvodai programunknak, a gyermekek mozgásának fejlesztése mellett nagy hangsúlyt fektetünk a mozgás szeretetének, a mindennapos, rendszeres mozgás életmódba illesztésének megalapozására, melynek egyik színtere a tehetséggondozó csoportunk.

A mozgásos tehetséggondozás alapvetően differenciáltan, a csoport-, valamint a tartásjavító- mozgásfejlesztő foglalkozások keretén belül történik, azonban amennyiben adottak a lehetőségek, tehetséggondozó csoport is indul óvodánkban. Itt játékos formában több sportág alapjaival ismerkedhetnek meg a gyerekek, adottságaikra építve fejlesztjük mozgásos, szociális és kommunikációs képességeiket, megtaláljuk és megszerettetjük azt a mozgásformát, amelyben kibontakoztathatják tehetségüket. Természetesen a gyermek maga választja meg azt a sportágat, amelyben jól érzi magát, mi csak javaslatot teszünk a szülők felé, a budaörsi sportklubokkal kiépült stabil kapcsolatrendszerünk biztosítja a gyermekek fejlesztésének folytatólagosságát.

A sok, városi sporteseményeken kimagaslóan szereplő óvodásunk és a ma már aktívan sportoló volt tanítványunk igazolja programunk hatékonyságát.

11. Munkaközösségek

Óvodánkban az alábbi munkaközösségek színesítik a mindennapokat:

- mozgásos munkaközösség
- művészeti munkaközösség
- környezeti munkaközösség
- teljesítményértékelési, minőségbiztosítási és gyermekvédelmi munkaközösség

11.1 Mozgás munkaközösség

Célunk:

Óvodánk Játsszunk Mozogjunk Együtt! programjának alátámasztása az egészséges életmód támogatásával. A gyerekek személyiségének figyelembevételével, kreativitásuk fejlesztése mozgásos tevékenységek által.

Feladataink:

Programjainkkal támogatjuk az egészséges életmód kialakítását. Fontosnak tartjuk a helyes higiéniai szokások kialakítását, rögzülését, az egészséges táplálkozásra való figyelemfelhívást.

A mozgás fontossága központi helyet kap programjaink összeállításánál, arra törekedünk, hogy a mozgás örömet okozzon mindenki számára.

A gyerekek egész személyiségének támogatása a mozgás eszközeivel, változatos tevékenységek által.

- Szülők megszólítása, bevonása programjainkba, az egészséges életmódra való figyelemfelhívásuk.
- Városi mozgásos rendezvényeken való helytállás.
- A városi munkaközösségnek aktív tagjai vagyunk, a szervezett programokon részt veszünk, képviseljük
- Mozgásos programjaink kapcsolódnak az aktuális projektekhez, (Pl.: egészség napok, víz projekt, olimpia, farsang, karácsony, húsvét stb.)

11.2 Művészeti munkaközösség

Célunk és feladataink:

Tapasztalat- és élménynyújtás, amelynek segítségével a környező, objektív világ a kisgyermek számára érzéki síkon megfoghatóvá válik, és képessé teszi a gyermeket a valóság esztétikai felismerésére, befogadására, megvalósítására és létrehozására.

- A gyermekek eredeti ötletei kapjanak megerősítést, kiemelés az óvónő által. Ehhez nyújtson az óvodapedagógus segítséget a látás, hallás, tapintás, mozgás, mozgathatóság együttes élményének megvalósulásához.
- A gyönyörködtetés, a rácsodálkozás alkalmainak és lehetőségeinek megteremtésével, szervezésével, az eszközök széles körű kínálatával gazdag tevékenységrendszer kell biztosítani a gyermekek motivációja, aktivitása érdekében.
- A mesélés nyújtson élményt a kisgyermek számára.
- Az irodalmi nevelés feladata, hogy a gyermekből, mint befogadóból mesélés, élmény hatására maga is előadóvá váljon, olvasóvá nevelés
- A német nyelvvel való ismerkedés, és annak megszerettetése a gyerekekkel.
Szókincs bővítés mondókák, dalok, és gyermekjátékok által.

Programjaink : Mihály napi vásár, Adventi gyertyagyújtások, mesejátékok, kézműves programok szervezése projektekhez, ünnepekhez kapcsolódóan.

11.3 Környezeti munkaközösség

A környezeti munkaközösség célja és feladata, hogy megismertesse a gyermekekkel a környezet- és állatvédelem fontosságát, valamint a fenntarthatóság fogalmát. A táj szeretete a környezetvédelem fontos része az óvodáskorban megkezdett környezeti nevelésnek. Az élő természettel való találkozás élményét, lenyűgöző hatását semmi nem pótolhatja.

Hítvallásunk az, hogy már egészen kicsi korban természetessé kell válnia a gyermekeknek, hogy a minket körülvevő világot, a Földünket, valamint annak élővilágát megbecsüljük és óvjuk.

A környezetvédelemhez kapcsolódó alábbi jeles napokon szervezünk változatos programokat (vetítés, kiállítás, vetélkedő, bábjáték, virágültetés, kertgondozás) az óvodánkba járó gyermekeknek:

- október 4. Állatok világnapja
- március 22. A víz világnapja,
- április 22. A Föld napja,
- május 10. Madarak és fák napja,

Óvodánk 2022. tavaszán elnyerte a Madárbarát Óvoda címet. Madarainkat rendszeresen etetjük és itatjuk, odúkkal biztosítunk biztonságos helyet egy-egy fészkelő madárcsaládnak. Kiemelt feladatunk közé tartozik, a Madárbarát kert kialakítása. Hisszük, hogy tevékenységünk hozzájárulunk ahhoz, hogy felelősen élő és gondolkodó felnőttekké váljanak az óvodánkba járó gyermekek.

11.4 Teljesítményértékelési, minőségbiztosítási és gyermekvédelmi munkaközösség

A munkaközösség célja: Az intézmény minőségbiztosítási, teljesítményértékelési feladatainak ellátása

1. **Gyermek fejlődésének követése:** Az óvodai fejlettségmérés lehetővé teszi a pedagógusoknak és szülőknek, hogy nyomon kövessék és megértsék a gyermekek fejlődését. Az értékelés segít azonosítani a gyermek erősségeit és gyengeségeit, és lehetőséget teremt a fejlődési célok kitűzésére.
2. **Óvodai programunk fejlesztése:** Az óvodai értékelés eredményei alapján a pedagógusok összehangolják az oktatási programot és az oktatási módszereket. Az értékelés segít azonosítani, hogy mely területeken lehet szükség változtatásokra vagy további támogatásra.
3. **Szülők tájékoztatása:** Az óvodai értékelés eredményei segíthetnek a szülőknek megérteni, hogy a gyermekük milyen mértékben fejlődik és hogyan lehet őt támogatni

az otthoni környezetben. A szülőknek így lehetőségük van aktívan részt venni a gyermekük oktatásában és fejlődésének támogatásában.

4. **Az oktatási rendszer minőségének javítása:** Az eredmények alapján lehetőség van az intézmények és az oktatási rendszer általános minőségének javítására.
5. **Jogszabályi háttér változásainak nyomon követése.** (PP, SZMSZ, Házi rend Teljesítmény értékelés aktualizálása)
6. **Minőségellenőrzés és fejlesztés:** Az óvodáknak rendszeresen kiértékeljük saját teljesítményüket, és javítási terveket dolgozunk ki az eredmények alapján. Ez a folyamat segít azonosítani a gyengeségeiket és erősíteni a pozitív aspektusait.
7. **Minősítő eljárásban résztvevők támogatása, felkészítése.**
8. Intézményi ellenőrzések koordinálása, lebonyolítása.

A gyermekvédelem célja: együttműködés az oktatási, egészségügyi, szociális és jogi rendszerek között annak érdekében, hogy a gyermekek minden szükséglete és jogai megfelelően biztosítva legyenek. Az alapvető cél mindig a gyermekek biztonsága és jóléte.

12. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése. Az iskolakezdéshez a testi, lelki és szociális érettség szükséges, valamint ezeknek a területeknek az együttműködése szükséges.

Az óvodánkban folyó nevelőmunkával iskolakezdésig a fejlődés várható eredményei a következők:

a gyermek...

- megtanulja, és alkalmazza a testápolás és személyi higiénia alapvető szabályait;
- hőérzetének megfelelően önállóan öltözködik
- a kulturált étkezési szokásokat megismeri, alkalmazza;
- nagymozgása mozgása összerendezettebbé válik, finomodnak motorikus képességei;

- kitartó a mozgásos játékokban; betartja a szabályokat;
- ismeri az irányokat, tud térben tájékozódni;
- dominanciája kialakult,
- szeriális észlelése magasabb fejlettségi szintre lép,
- képessé válik a problémák felismerésére, korának megfelelő szinten megoldja azokat; fejlődik monotónia- és kudartűrő képessége;
- erősödik közösségi érzése, tiszteletben tartja a másik munkáját, elfogadja társa ötletét, toleránssá válik;
- a felnőtt kérése nélkül is segít társainak; önállóan, igényesen végzi munkáit, szívesen vállalkozik egyéni megbízatások teljesítésére;
- pontosabbá válik érzékelése, észlelése, megfigyelőképessége; tartósabb lesz a figyelme, emlékezete;
- gazdagodik fantáziája, fejlődik beszéde, szókincse és gondolkodása;
- tisztán ejti a magyar beszédhangokat, kialakul a kontextusos beszéde, azaz összefüggően tudja megfogalmazni mondanivalóját;
- elismétel, vagy kitalál egyszerű meséket, történeteket; szívesen mond verseket, rigmusokat, mondókákat;
- az óvodai ünnepnapok érzelmileg gazdagabbá teszik belső világát;
- játéka elmélyülté, hosszantartóvá válik, alkalmat ad a szabad önkifejezésre és feszültségoldásra;
- örömteli élmény számára a közös játék, éneklés és tánc;
- a közvetlen és tágabb környezet felfedezése során kialakulóban vannak azok a magatartási formák és szokások, amelyek a természeti, emberi, tárgyi világ értékeinek megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek;
- alapvető ismeretekkel rendelkezik önmagáról és a környezetéről;
- szociálisan éretté válik az iskolakezdésre, késleltetni tudja szükségleteit, egyre több szabályhoz képes alkalmazkodni;
- feladattudata kialakult, a feladatok végzése során többnyire kitartó és önálló, munkatempója egyenletesebbé, kiegyensúlyozottabbá válik.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettség.

Német nemzetiségi nyelvi program

1. Óvodánk meghatározása

Óvodánk nemzetiségi nevelést folytató kétnyelvű óvoda. Óvodai nevelésünk alapját a „Játsszunk, mozogjunk együtt” helyi programunk képezi, melyhez szervesen illeszkedik óvodánk német nyelvű programja.

2. Nemzetiségi nevelésünk célja, feladatai

Nyelvi programunk mindenekelőtt igazodik a 3-7 éves korú gyermek életkori sajátosságaihoz.

A gyermekek számára megfelelő érzelmi biztonságot nyújtó kétnyelvű környezetet biztosítunk,

- az óvodai nyelvi neveléssel megalapozzuk a gyermekek iskolai nyelvi nevelését,
- a gyermekekkel - életkori sajátosságaik és egyéni fejlettségük figyelembevételével - megismertessük, megszeretessük a német kisebbség nyelvét és kultúráját,
- a lehetőségeknek megfelelően átörököltük a kulturális hagyományokat, melyeket beépítünk óvodai életünkbe is,
- a német nemzetiségi családban nevelkedő gyermekekben mélyítsük a német nemzetiséghez való tartozás érzését.

2.1. Német nyelvi nevelésünk célja:

Célunk mindenekelőtt a német nyelv, mint másodnyelv megszerettetése, a nyelvtanuláshoz szükséges belső motiváltság megalapozása. Ebben nagy szerepet kap az óvodapedagógus személye, aki igyekszik a nyelvgyakorlás folyamán sikerélményhez juttatni a gyermeket, s ezzel is érdekeltté teszi őt a nyelvvel való ismerkedésben.

Az óvodapedagógus, lassú, érthető, tiszta beszédével modell szerepet játszik. Figyelembe veszi a gyermek életkori sajátosságait és egyéni fejlettségi szintjét. Ennek megfelelően, differenciált fejlesztést végez.

2. 2. Német nyelvi nevelésünk feladatai:

Feladatunk a megfelelő nyelvi környezet biztosítása, amelyben kiemelten kezeljük a német nemzetiségi kultúra értékeit. Így tematikánk az irodalmi német nyelv alapjainak (alapszókinccs, mai német gyermekdalok, versek, mesék), elsajátítása mellett tartalmazza a magyarországi német kisebbség kultúrájából átvett (nemzetiségi gyermekdalok, mondókák, népi játékok) ismeretanyagát is.

Törekszünk arra, hogy a nyelvet a gyermekek játékosan, különféle tevékenységi formákba építve sajátítsák el.

Nyelvi nevelés során nem kizárólag a „nyelv elsajátítása” a cél, hanem elsősorban a személyiség kétnyelvű környezetben való fejlesztése, pozitív érzelmi viszony kialakítása a nyelv iránt. Egy kétnyelvű környezetet megélésére, melyben a második nyelvet érintő ismeretek fejlődnek.

3. Az óvodai nevelés megszervezése

Óvodánkban rugalmas napirendet biztosítunk. Fontos feladatunk nyugodt és kiegyensúlyozott légkör megteremtése.

Tematikánk kidolgozásánál figyelembe vesszük, hogy az óvodánkba járó gyermekek többsége nem rendelkezik otthonról hozott nyelvi szókinccsel. Így a német nyelvvel való megismerkedést az alapoktól való indítással valósítjuk meg. Óvodai programunkban megfelelően szervezünk osztatlan és részben osztott csoportokat is.

Az óvodapedagógusok számára biztosítjuk a nyelvi és szakmai továbbképzéseken való részvételt. Részt veszünk a városi nemzetiségi munkaközösség munkájában. Fontosnak tartjuk az önképzést és a szakmai megbeszéléseket is.

4. Az óvodai élet tevékenységi formái

4.1. A játék

A játék az óvodai élet egészét átfogó tevékenység. A gyermek a játékban tanul, fejlődik. A játék segítségével mélyíti a környező világról kapott ismereteit. Az óvodáskorú gyermek életkori adottságainak megfelelően a játékban tág lehetőség nyílik a fejlesztésére. Történhet ez

úgy, hogy az óvónő bekapcsolódik egy játéktevékenységbe (pl. babakonyha, építőjáték, boltos játék, társas játék stb.), vagy akár úgy, hogy az óvónő maga kezdeményez egy nyelvi játékot.

Nyelvi fejlesztés tehát egyaránt történhet a gyakorló-, építő-konstruáló-, szerep- és szabályjáték alkalmával is.

Célunk, hogy a gyermek elmélyülten, társaival együtt tudjon játszani, s a kialakított szabályokat elfogadja.

Feladatunk, a nyugodt légkör és eszközök biztosítása, valamint a német nyelvi kifejezések, utasítások, kérések alkalmazása a nyelvgyakorlás során.

4.2. Vers, mese

Leghatásosabb módszere és eszköze a gyermekirodalom. Meséken, verseken keresztül sajátítják el a gyermekek a helyes kiejtést, a tiszta beszédhallást. Az utánzásra készítető, példaértékű beszéd és előadás, technikai eszközökkel megformált óvónői bemutatás elősegíti a gyermekek szókincsének bővülését, kifejezőkészségük fejlődését, a nyelvtanilag helyes beszéd kialakítását mindkét nyelvben.

A népi mondókák, versek ismételtetése lehetőséget teremt a helyes légzés, artikuláció, tempó, ritmus, hangsúly, hanglejtés és hangkapcsolatok kiejtésének gyakorlására.

A bábozás és a dramatizálás alkalmával lehetőségünk nyílik a gyermekek irodalmi ismereteinek mélyítésére. A mozgás fontos része foglalkozásainknak. A képi megjelenítéssel, a szemléltetéssel pedig segítjük a gyermek beszédértésének fejlődését, és szókincsének bővítését.

Célunk, hogy a gyermek örömmel fogadja és megismerje az irodalmi német nyelvből, s a kisebbségi kultúrából átvett mondókákat, verseket, történeteket.

Feladatunk az irodalmi nevelés során a pozitív élmények biztosítása, a városunkban még fellelhető irodalmi alkotások gyűjtése, megismertetése által a német nyelv megszerettetése.

4.3. Ének-zene

Az ének-zene kezdeményezések anyagát a rendelkezésünkre álló helyi német nemzetiségi gyermekdalok és játékok, német nyelvű ritmikus mondókák, körjátékok, dalos játékok, énekes gyermektáncok alkotják, amely fejlesztési feladatokkal és zenehallgatással egészül ki, hangszerek használatát is biztosítjuk a zenei élményszerzések folyamán.

Célunk, hogy a gyermek a nap, különböző szakaszaiban is szívesen mondókázzon, énekeljen, s a körjátékban is részt vegyen, nyelvi kifejezőképessége is fejlődjön.

Feladatunk, a gyermek esztétikai érzékének, mozgáskultúrájának fejlesztése, és az éneklési készségek kialakítása.

4. 4. A mozgás

A nap folyamán lehetőséget biztosítunk a mozgásra, mozgásos játékokra a csoportszobában, és jó idő esetén az udvaron is. Hetente egyszer a biciklizésre is sort kerítünk. A mozgásos játékok németül kerülnek levezetésre. Ez nyelvi szempontból fejleszti a gyermek beszédértését, s a mondókák, a számlálás, a kifejezések ismételtetésével beszédképességet is.

Célunk, hogy a gyermek meg tudja érteni és végre is tudja hajtani az óvónő német nyelven elmondott utasításait.

Feladatunk, a gyermek minél több és változatosabb mozgásos játékkal való megismertetése. A feladat végrehajtásához szükséges utasításokat német nyelven közvetítjük.

4.5. A külvilág tevékeny megismerése - nyelvgyakorlás

Mindig komplexitásra törekszünk, és többoldalú képességfejlesztést végzünk, kezdeményezéseinkben ének-zene és irodalmi elemeket is alkalmazunk. Környezetismereti kezdeményezéseket a gyermek már meglévő ismereteire építjük. Lehetőséget teremtünk a differenciált fejlesztésre.

A természetes mindennapi szituációk megfelelő lehetőséget teremtenek a nyelv gyakorlására és elmélyítésére.

A különböző kirándulások, séták során a gyermekek tapasztalatokat szereznek a növények, állatok életéről, az ehhez kapcsolódó emberi munkatevékenységekről. A tevékenységek közben erősödik a szülőföldhöz, a nemzeti kultúra hagyományaihoz fűződő pozitív érzelmi viszony. Megismerheti a helyi német nemzetiségi népszokásokat. A környezettel való ismerkedés közben alakul a gyermekek társas magatartása. Fejlődik beszédmegértő és nyelvi kifejező képessége. A külső világ megismerésére nevelés meghatározó szerepet kap a gyerekek képességeinek fejlesztésében az alábbi területeken: tapasztalás, megértés, konstruálás, ítélőképesség, emlékezés.

A szókincsbővítés téma lehetőségei

- bemutatkozás
- család és otthon,
- testrészek, testápolás,
- tevékenységek, mozgások,
- bútorok, használati tárgyak
- évszakok és fontosabb ismertetőjelei,
- zöldség, gyümölcs,
- háziállatok, vadállatok
- közlekedési eszközök,
- alapszínek.

Célunk, hogy a gyermek megkedvelje a német nyelvet, a mindennapok során szívesen használja az egyszerűbb kifejezéseket, bővüljön szókincse.

Feladatunk, az optimális nyelvi légkör és a gyakorláshoz szükséges feltételek megteremtése, a képi megjelenítéshez a megfelelő eszközök biztosítása. A természetes szituációkban való nyelvgyakorlás mellett olyan helyzetek biztosítása, amelyben a gyermek, játékosan sajátíthat el új szavakat, kifejezéseket.

4.6. Munka jellegű tevékenységek

A munka jellegű játékos tevékenységekkel fejlődik a gyermek személyisége, cselekvően tanul, szívesen segít, végez el apróbb feladatokat a felnőttek kérésére, A nap folyamán a napszaknak és a szituációnak megfelelően különböző kifejezéseket, közléseket, felszólításokat használunk. Törekszünk arra, hogy ezek a mondatok mindig azonos formában hangozzanak el (pl. „Wasche dir die Hande!”, „Geh’ in den Waschraum”, „Putze dir die Nase!”).

A gyerek eleinte csak helyzetben tájékozódik, majd fokozatosan megérti és önállóan is használja a különböző kifejezéseket, utasításokat. A rendrakás, mosdózás, étkezés, naposi munka, öltözködés és az udvari élet időszaka is kiváló lehetőséget nyújt a nyelvgyakorláshoz.

A tevékenységekhez kapcsolódó spontán beszédhelyzetekben különböző beszédformák gyakorlása (udvarias megszólítás, cselekvésre szólítás, utánzásra késztetés,

kérés, buzdítás, dicséret verbális kifejezései), munkavégzéssel kapcsolatos fogalmak, ok-okozati összefüggések, műveletek megnevezése, mondatba foglalása.

Célunk, hogy a gyermek megértse a különböző munka jellegű tevékenységekhez kapcsolódó kéréseket, utasításokat.

Feladatunk, hogy a gyermek számára a megfelelő nyelvi közeget biztosítsuk.

5. Ünnepeink, nemzetiségi hagyományaink

Erntedank Fest	csoport szintű
Nemzetiségi hét	csoport és óvoda szintű
Márton nap	csoport és óvoda szintű

Német nemzetiségi hét:

Többéves hagyomány óvodánkban a városi szintű nemzetiségi hét, amely tavasszal kerül megrendezésre.

Ezen a héten különböző programokat szervezünk a gyerekek és a szülők részére: pl. barkácsolás (népviseletbe öltöztetett báb készítése, nemzetiségi terítők festése), nemzetiségi emlékeink megtekintése (Jakob Bleyer Heimatmuseum, régi házak és pincék), kiállítás a gyerekek által készített tárgyakból, táncház.

Partnerkapcsolatokat ápolunk, más nemzetiségi óvodákkal közös programot szervezünk, házi bemutatót tartunk, a tanult dalos játékokból, gyermektáncokból.

6. Partnerkapcsolatok

6.1. Kapcsolat a szülőkkel

A kapcsolattartás lehetséges formái:

- szülői értekezlet,
- fogadó óra,
- szülők hete,

- családlátogatás,
- közös munkadélutánok.

6.2. Kapcsolat az iskolákkal

- óvodapedagógusaink minden évben ősszel, meglátogatják az első osztályba került gyerekeket, így figyelemmel kísérhetik fejlődésüket,
- a leendő elsős tanító nénik szülői értekezletünkön tájékoztatják nagycsoportosaink szüleit a beiskolázásról,

6.3. Kapcsolat német nemzetiségi intézményekkel

- Német Nemzetiségi Önkormányzat
- Német Nemzetiségi Munkaközösség
- Városi német nemzetiségi óvodák
- Jakob Bleyer Heimatmuseum

7. A gyermek fejlődésének nyomon követése

Minden egyes gyermekről fejlettségmérő lapot vezetünk, és az ebben szereplő információkat az óvónő felhasználja munkája során. A felmérések alapján mutatózó eltéréseket a gyermekhez igazodva korrigáljuk, így a gyermek fejlődése állandóan kontrollálható. A szülőket fogadóórán tájékoztatjuk, igény szerint.

8. A helyi nevelési program értékelése

A program gyakorlati alkalmazása közben többször értékeljük és elemezzük a tapasztalatokat (havonkénti megbeszélés). Mindezek alapján a nevelési év végén az óvodapedagógusok csoportonként értékelik a program hatékonyságát.

9. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyermek iskolakezdésig megismerkedik a német nyelvvel, ismereteket szerez a német nemzeti kultúra értékeiről.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére: a gyermek

- a játék alkalmával segítséggel németül megnevezi a játékeszközöket, cselekvéseket; megérti az óvónő kéréseit, utasításait és önállóan alkalmazza is azokat;
- önállóan mondókázik, versel, ujjtörténeteket játszik,
- ismeri a kisebbség kultúrájából merített dalokat, mondókákat, dalos játékokat, és képes az egyszerűbbeket önállóan is előadni;
- a játékos mozgás alkalmával megérti a különböző kifejezéseket, pl.: Lauft Kinder!
- olyan szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi számára a kommunikációs helyzetekben történő tájékozódást,
- az óvónő kezdeményezésére önállóan elvégzi a feladatokat, pl. naposi munka, rendrakás, öltözködés, mosdózás.

Felhasznált irodalom

Az Alapprogramot módosító Kormányrendelet

363/2012.(XII.17) Kormányrendelet az Óvodai nevelés alapprogramjáról

Lázár Katalin: Népi játékok

Planétás Kiadó, 2000

Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában

Nagy Jenőné: Óvodatükör

Az „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” egyesület,
Szolnok, 2001

Óvodások környezeti nevelése

Alapítvány a Magyarországi Környezeti Nevelésért, Bp. 1998

Dömötör Tekla: Magyar népszokások

Corvina 1977

B. Méhes Vera: Az óvónő és az óvodai játék

Calibra Kiadó, Bp. 1993

Mérei Ferenc-V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan

Gondolat Kiadó, Bp. 1993

Vajda Zsuzsanna: A gyermek pszichológiai fejlődése

Helikon Kiadó, Bp. 2001

Karlócai Marianne: Komámasszony, hol az olló? – kisgyermekek játékoskönyve

Budapest, 1987

Perlai Rezsőné: Matematikai nevelés – gondolkodásfejlesztés az óvodában

Budapest, 1990

Az Óvodai Nevelés Programja

Országos Pedagógiai Intézet, 1989

Deli Andrásné-Nagy Jenőné: Útmutató a Nemzeti Etnikai Kisebbségi Óvodák

Helyi Nevelési Programjának elkészítéséhez

Budapest, 1998.

Dr. Kovács György: A játék elmélete és pedagógiája

Tankönyvkiadó, 1990

Forrai Katalin: Ének az óvodában

Pajor Márta: Die Zipfelmüt, 1991

Rosa Mammel: Rahmenplan I. für deutsch-ungarische kindergarten

Budapest, 1995

Talabér Ferencné: Methodik der deutschen Beschäftigungen in den
Nationalitätenkindergarten

Tankönyvkiadó, 1989

Theresia Talabér: Spiel mit dem Wort; Spiel mit der Sprache

Budapest, 1998

Kommt herbei zum grossen Kreis

Berlin, 1979

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Készítette:

Az óvoda nevelőtestülete nevében: .....

(Jegyzőkönyv és jelenléti ív mellékelve)

Dátum: .....

Intézményvezető: .....

Dátum: .....

Tóth Klára Zsuzsanna
Budaörs, 2024. ápr. 1.

Jóváhagyta:

Fenntartó képviselőtében: .....

Dátum: .....

Érvényességi rendelkezés:

A helyi nevelési program módosításának lehetséges indokai:

- Nevelőtestületi javaslat
- Partneri igények változása
- Törvényi változás

A módosítás/döntés előkészítés szervei:

- Nevelőtestület